БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилеттингеН

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958 ч.
СЕНТЯБРЬ
13
СУББОТА
№ 182 (4152)

Өртээ 20 коп.

Сталинград ГЭС-ке эштер Л. И. Брежневтиң, А. И. Кириченконуң, Ф. Р. Козловтуң, Н. С. Хрущевтуң чорааны

ВОЛЖСКИЙ. (Сталинград область), сентябрь 11. (СЭТА). Күрүнеге 152 миллион пуд тарааны садар болгаш дужаар дугайында социалистиг хүлээлгезин хуусаа бетинде күүсеткен Сталинград области барган эштер Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов болгаш Н. С. Хрущев олар бөгүн Сталинград ГЭС-тиң тудуунга чорааннар. Олар тудугнуң чорудулгазы-биле тодаргай танышканнар. Сталинград гидротудугнуң начальниги А. П. Александров болгаш кол инженер А. Я. Бузнецов ажылдың дугайын тайылбырлаанар.

Эштер Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, Н. С. Хрущев олар гидротудугжуларның хоорайы — Волжскийни база эргип көрүп, керамзит заводунга барган, керамзит бетондан улуг блоктарны канчаар кылып үндүрүп турары-биле танышканнар.

СЭКП-ниң Сталинград обкомунга болгаш облкүүскомга

Сталинград областың колхозчулары, совхозтарының ажылчыннары, бүгү ажылчы чоннары тараа будуреринн көвүдериринге кайгамчык чедиишкиннерни чедип алганын, социалистиг бедик хүлээлгелерин алдарлыг күүсеткенин база күрүнеге 152 миллион пуд тарааны азы 1958 чылдың планында көрүнгенинден 2,7 катап хөй тарааны сатканын Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының Төп Комитеди, ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиуму болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели чаагай сеткил ханыышкын-биле демдеглеп тур.

Областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери ол улуг чедиишкиннерни көдээ ажыл-агыйны көдүрер талазы-биле партияның болгаш чазактың ажылдап кылганы улуг хемчегларни амыдыралга чүткүлдүг боттандырганының түннелинде чедип алган. Сөөлгү чылларда областа 1350 муң ажыг гектар кур болгаш куруккан черлерни шингээдип алган. Областың колхозтарында болгаш совхозтарында чер ажылының культуразы бедээн. Бо чылын бүгү тараа культураларын аңгылап ажаарының деңшилгелиг аргазы-биле ажлап алган, оон ачызында колхозтар болгаш совхозтар немей хөй хемчээлдиг тарааны алганнар.

Көдээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилериниң эрес-маадырлыг күш-ажылын бедии-биле үнелеп көргеш, СЭКП ТК-ның болгаш ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелиниң саналын ёзугаар Сталинград области ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиуму Ленин ордени-биле шаңнаан.

Тараа будуреринн көвүдериринің херээнге чедип алган чедиишкиннери-биле, чазактың бедик шаңналы-биле холбаштыр Сталинград областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилеринге Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының Төп Комитеди, ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиуму болгаш ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлели байыр чедирип, областың эр, херээжен колхозчулары, совхозтарының, септелге-техника станцияларының эр, херээжен ажылчыннары, көдээ ажыл-агыйның түскай эртемниглери болгаш бүгү ажылчы чоннары көдээ ажыл-агый будуруулгезиниң деннелин улам бедик көдүрер, малдың болгаш куштун бүгү хевирлериниң баш санын көвүдедир, мал ажылының продуктулуун бедидер, улам-на өзүп турар хемчээлдерге тарааны, эттти,үүтү, дүктү болгаш көдээ ажыл-агыйның еске-даа продуктуларын чүртка чыл бүрү бээр дээш эң улуг күжеиишкиннерин салыр дээрзинге бүзүрелин илергейлеп тур.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ — ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУ — ССР ЭВИЛЕЛИНИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ

Сталинград области Ленин ордени-биле шаңнаар дугайында

ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунуң

ЧАРЛЫЫ

Тарааны болгаш көдээ ажыл-агыйның еске-даа продуктуларын будуреринн көвүдериринің херээнге Сталинград областың ажылчы чоннарының чедип алган кайгамчык чедиишкиннери дээш, 1958 чылда күрүнеге 152 миллион пуд тарааны садар талазы-биле социалистиг бедик хүлээлгелерин чедиишкинниг күүсеткени дээш Сталинград области Ленин ордени-биле шаңнаар.

ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунуң Даргазы К. Е. ВОРОШИЛОВ.
ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунуң Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1958 чылдың сентябрь 11.

Сталинград областың колхозтары болгаш совхозтары күрүнеге 152 миллион пуд тарааны саткан

Сталинград областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери, СЭКП-ниң XX съездизинин төөгүлүг шиитпирлерин амыдыралга боттандырары дээш демисешпишаан, боттарынга алган бедиткен социалистиг хүлээлгелерин сентябрь 10-да алдарлыы-биле күүседип, күрүнеге 152 миллион пуд тарааны, азы 1958 чылдың планында көрүнгенинден 2,7 катап хөйнү сатканнар. Артыкшылдыг тарааны күрүнеге садары үргүлчүлевишаан.

Областың колхозтары болгаш совхозтары үрезиннер-биле боттарын хандыртынын, мал чеми тараага мал ажылының хереглелин бүрүн дуглап турарлар. Колхозчуларның күш-хүннеринге тарааны тыпсын турар.

Амгы үеде областың колхозчулары, совхозтарының болгаш СТС-териниң ажылдавчылары, партия организациялары, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнары кукурузаны, тарымал тоорукту, чигир свеклазын дүрген ажаан алыр, күзүн чажыл тарыыр тарылганы доозар, күскү ангыс болгаш кара чер аңдарылгазын чорудар, мал быштагладыышкынынга эки белеткенир, көдээ ажыл-агый чылын чедиишкинниг доозуп, оон-биле Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының XXI съездизинге төлептиг ужуражыр дээш идепкейлиг ажылдап турар.

Сталинград областың ажылчы чоннарының байырлалы

СТАЛИНГРАД, 11. (СЭТА). Сталинград областың ажылчы чоннарынга бөгүн улуг байырлал болган: область Төрээн чүртка 152 миллион пуд тарааны бергеш, боттарының бедиткен социалистиг хүлээлгезин хуусаа бетинде күүсеткен. Мөчээн Маадырлар шөлүнге областың ажылчы чоннарының митингизи болган.

Областың ажылчы чоннарының байырлалынга Л. И. Брежнев, К. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, Н. С. Хрущев келгеннер.

Митингини СЭКП-ниң Сталинград обкомунуң бирги секретары И. К. Жегалин ажыткан. Ол мынча деп чугаалаан:

— Эштер! Сталинград хоорайны болгаш Сталинград областың ажылчын ангызының идепкейлиг дузаламчызы-биле ховуларның ажыл-ишчилери дүүн шылгарангай тиилелгени чедип ап, бистиң Төрээн чүртүвүска 152 миллион пуд тарааны бергенин дыңнадырын чөпшээреп көрүнер.

Сталинградчылар бо чедиишкинни бистиң партиявыстың Төп Комитениң болгаш Совет чазактың хүнбүрүдеги улуг дузаламчызының ачызы-биле чедип алган.

Областың көдээ ажыл-агыйын көдүрер дээш демиселге сталинградчыларга көргүскен улуг дузаламчы дээш ховуларның бүгү ажылчы чоннарының, Сталинградтың болгаш областың ажылчын ангызының өмүнээзинден силерге болгаш силерниң күүрүнер-биле партияның Төп Комитединге база Совет чазакка өөрүп четириишкини дамчыдарын чөпшээреп көрүнүер.

Сталинргадчылар боттарының мурнунга салдынган сорулгаларны дайынчы ёзу-биле күүседир деп эш Жегалин партияның ленинчи Төп Комитединге болгаш Совет чазакка оңзуреткен.

Калачевский районнуң «Волга-Дон» колхозтуң даргазы М. И. Косыптың чугаалааны:

— Бистиң областың колхозтары болгаш совхозтары бо чылын ышкаш мындыг элбекшил дүжүттү кажаалаа ап көрбээн деп ол чугаалаан. Бо болза, бистернин, көдээнин ажыл-ишчилериниң дугайында Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың улуг сагыш салыышкынының түннели, колхозчуларның болгаш ажылчыннарның маадырлыг күш-ажылының түннели-дир. Бо бүгү дээш партияга улуу-биле өөрүп четирдим.

«Сталинградтудуг» трезиниң ажылчыны Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры В. В. Будницкийге сөс берген.

Улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң чеди чыл планын көөр Коммунистиг партияның XXI съездизин 1959 чылдың январьда чыылдырар дугайында медээни бистиң хоорайның ажылчы чоннары улуг сорук кириишкини-биле хүлээп алган деп чугаалаан.

СЭКП ТК-ның Бирги секретары болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы эш Н. С. Хрущевка сөс берген. Эш Н. С. Хрущев Сталинград областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилеринге СЭКП ТК-ның, ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунуң болгаш ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелиниң байырын, шылгарангай чедиишкиннер дээш Сталинград области шаңнаар дугайында ССР Эвилелинин Дээди Советинин Президиумунуң Чарлыын номчааш, бедик шаңналды чедип алганы-биле областың ажылчы чоннарынга байыр чедирген болгаш чүве чугаалаан.

Эш Н. С. Хрущевтуң чугаазын бүгү-ле чыылганнар үзүлбес адыш часкаашкыннары-биле уткаан.

СЭКП ТК-ның Пленумунуң шиитпирин совет кижилер изии-биле деткип турар

* * *

ЧАА-ЧАА ТИИЛЕЛГЕЛЕРЖЕ

Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының өөлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң шиитпирлерин ажылчы чоннар улуг көдүрүүшкүн-биле уткуп турарының дугайында дыңнадыглар бистин чүртүвүстүң бүгү чүктериндеи кээп турар.

Москваның «Динамо» заводунуң инструмент цехинге хөй кижилиг митинг болуп эрткен, аңаа чыылган кижилер партия съездилеринин ужур-дузазының дугайын, алдарлыг болуушкунну канчаар эки демдеглөөр дугайын чугаалажып турганнар.

Механика участогунуң мастери Георгий Ефимович Лукахинниң чугаазы митингиге онза көдүрүүшкүннүт чаңыланын турган. Лукахин ол заводка чөөрби хире чыл иштинде ажылдап келген. Георгий Ефимовичнин бүгү өөрүшкүзү болгаш чедиишкиннери төрөөн ажылчын коллективи-биле, чүрту-биле болгаш совет чоңду чаа-чаа тиилелгелерже баштаан турар партия-биле үзүлбес харылзаалыг. Ынчалгаш митингиге чүве чугаалааш, съездиниң алдары дээш бүгү совет кижилерниң улам эки ажылдаар, ажылдың будуруукчулуун улам бедидер, чүгле тергиин шынарлыг продукцияны бээр деп хүлээлгезиниң дугайын ол шуут-ла сеткилинин ханызындан чугаалаан.

Социалистиг чарыштыг калбартыр, коммунистиг тургузуушкуннуң чаа улуг чаагай программазын айтыр ужурлуг, съездиге алдар кылдыр бедиткен хүлээлгени алыр деп Лукахинниң болгаш токарь Михаил Васильевич Маркинниң саналдарын аңаа чыылганнар сорук кириишкинниг деткээннер.

СЭКП-ниң XXI съездизин чыылдырар дугайында дыңнадыг Москваның иштики хоюглаашкын станокторының заводунга күш-ажылчы улуг көдүрүүшкүнүң хайныктырыг үндүрген.

Ийиги механика цехинин токары аныяк коммунист эш Ярыгиниң медеглээни болза: бистер, совет кижилер, партияның шиитпирлерин күш-ажылчы ажыл-хөрөөвис-биле харылап чаңчыккан бис. Партияның ам болур съездизинге алдар болдуруп, ай бүрүзүнде ийи чартыктан эвээш эвес норманы күүседиримни хүлээнип тур мен. Партияның XXI съездизинге чедиишкиниг ужуражыр дээш станок кылыкчылары социалистиг чарыштыг калбартып турарлар.

Таллинде электромашина тудуунуң «Вольта» деп заводунга хөй кижилиг митинг болуп эрткен. Эстониянын коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Бирги секретары эш Кэбинге сөс берген. Эш Кэбин бистиң чүртүвүста үлетүрнүн, көдээ ажыл-агыйның, эртемнин болгаш культураның талазы-биле СЭКП-ниң XX съездизинин сөөлүндеги үениң дургузунда хөгжүлденин дугайын чугаалаан, Эстониянын улус ажыл-агыйының хөгжүлдезинин перспективаларының дугайын чугаалаан.

Митингиге хөй станоктарга чондуруқчу Аугуст Кууск, шуткулга заводунуң ажылчыны Иван Климов, өй-тавында машиналар цехинин ажылчыны Иван Странберг болгаш өскелер-даа чүве чугаалааннар. Чылдың төнчүзүнге чедир пландан дашкаар 3 миллион 600 муң рубльдиң продукциязын будуруп үндүрер, улуг электромашина цехинге чаа автоматтыг шугумну ажыглалга киирер деп заводтуң коллективи бедиткен чаа хүлээлгени алганнар.

Акмолинск областың «Жаныспатский» совхозтуң кур чер шингээдикчилериниң хөй-хөй бажыңнарында ховунуң аза-огундан боодалдарны камныы-биле ажаап, салып алган турарлар. Беш чылдың мурнунда Есильдиң делгем девискээриниң карачаңгыс өзөн ховунуң черлик аза-огу болуп турган.

Совхозтуң директору А. А. Бабий СЭТА-ның корреспондентизи-биле чугаазында бо үнүш ам биске бир янзы хевирнин эдилели ышкаш апарган. Шак мону көргеш, бистиң кур-черивистиң мурнунда кандыг турганы сагындырып келир: аза-огу, булутка чедир көдүрүп үне бээр куу доозуннуг казыргы ышкаш турган. Бо черниң эргидеги хевир-шинчизи ындыг турганы ол. Ам бо делгемнерни көөрге, чурукчунуң алдын бийири бүгү ховуну дургаар чаай чуруп эрте берген ышкаш сагындырар-дыр.

Совхозтуң ажыл-ишчилери беш чылдарның дургузунда 30 муң ажыг гектар чаа черни шингээдип, ажыглалга киирген. Чагыртынган кур чер кызыл-тастың чаңгыс аай бүдүн улуг шөлү апарган. Совхоз бо чылын дөрт миллион пуд хире тарааны ажаап алыр. Ам ховуларда ажыл кидин-түлүк хайныгып турар.

Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының XXI съездизин чыылдырар дугайында өөрүнчүг дыңнадыг бүгү ховуга тарай бергенде, ам күш-ажылчы күжениишкин улам көдүрүлген. Кур черниң тараазын бичии-даа чидириг чокка ажаап алыры бүгү тараажыларның чаңгыс аай сеткили апарган. Ол болза, съездиге оларның белээ харын ол болур.

СЭКП-ниң өөлчег чок XXI съездизи улус ажыл-агыйын улам ыңай хөгжүдериниң программазын айтыр. Партияның чаа айтыышкынын амыдыралга боттандырары дээш кур черниң шингээдикчилери боттарының күжүн харамнанмастар.

СЭКП Төп Комитединин Пленумунуң дугайында беседаларны Ишим чоогунуң ховуу турлагларында агитаторлар чорудуп турар. Ынак партиязы-биле кады коммунизм тудуушкунунга чаа-чаа эрес-маадырлыг ажыл-херектерже базарының дугайында боттарының илиг чүткүлүн областың тараажылары чугаалап турарлар.

«Кемеровуголь» трезиниң «Центральная» деп шахтазынга хөй кижилиг митинг болган. Митингите санал бергеш, хөмүр даш казыкчыларының бригадири эш Вотинцевтин чугаалааны болза:

— Партияның XXI съездизин чыылдырары—улуг болуушкун. СЭКП-ниң XX съездизи болуп эрткениннен бээр чүгле 2,5 чыл эрткен болгай, ынчалза-даа бо кыска хуусаанын иштинде бистиң чүртүвүска кандыг кайгамчык улуг өскерлиишкиннер болбаан дээр! Чүрттаары улам-на эки, улам-на хөглүүомак бооп бар чыдар, ынчаарга бистиң мурнувуста моон-даа артык өөрүшкүлүг перспективалар бар. Партияның XXI съездизи коммунизм тургузуушкунунуң улуг чаагай программазын айтыр. Ол чорук бисти өөртүп турар болгаш күш-ажылчы чаа эрес- маадырлыг ажыл-херектерже сорук киирип турар. Бодувустуң бригадавыс кежигүннери-биле сүмелешкеш, съездиниң алдары дээш күш-ажылчы хүлээлгени ап, хонук бүрүзүнде нормадан дашкаар он-он тонна хөмүр-дашты бээр деп шиитпирлээн бис.

Даг ажылының мастери Ерошкин болгаш өскелер-даа Вотинцевтин саналын изии-биле деткээннер.

Чаңгыс үн-биле хүлээп алган резолюциязынга дагжылар съезд мурнунуң чарыжын эгелээр болгаш чыл төнчүзүнге чедир пландан дашкаар 6 муң тонна хөмүр дашты бээр, күш-ажылдың будуруқчулуунуң талазы-биле онаалганы 3 хуу бедидер болгаш одаар чүүлүүн боттүнезин чиигеткениннен 500 муң рубль камналганы алыр деп шиитпирлээннер.

Хабаровск крайның балыкчылары, ыяш белеткелчилери, шахтерлары, металлургтары партияның XXI съездизинге алдар болдуруп, күш-ажылчы хүлээлгелерни ап турарлар. Советская гаваньның судно сеткечилери чыл программазын мурнунда алган хүлээлгезиниң хуусаазының бетинде, 5 хонук бурунгаар, декабрьниң 15-те күүседир деп шиитпирлээннер. Амурда Николаевскинин № 5 участоктуң тудугжулары чыл планын октябрьделе күүседирин айыткан турар. Бижектер кылыр заводтуң механика цехинин коллективи пландан дашкаар 200 муң рубльдиң продукциязын бээр деп төлевилеп алганнар.

«Энергомаш», «Амуркабель» заводтарның цехтеринге, край төвүнүң тудуг шөлдеринге хөй кижилиг митингилер болгулаан. Партияның XXI съездизинге алдар болдурган социалистиг хүлээлгелерни чер болганда ап турар.

Күзел бодал херек кырынга ботканыр

ВИЛЬНЮС. (СЭТА). Партияның өөлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында СЭКП ТК-ның Пленумунуң шиитпирин Литваның найыслалынын ажылчы чоннары өөрүшкүлүг уткаан. Олар ону бистиң Адачүртүвүстүң күчүлүг чаа чечектелиишкининиң дугайында Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың улуг сагыш салыышкынының илерели кылдыр көрүп билип турар.

Саналга машиналары кылыр завод—Вильнюста эң аныяк будуруулге. Бо чылдың эгезинде ол будуруулге баштайгы бир кезек касса аппараттарын будуруп үндүрген. 1959 чылда аңаа эң чаа будуштуг, үттелге кылыр болгаш өске-даа машиналар будуруулдеги эгелээр. Партияның ТК Пленумунуң доктаалын бо хүннерде чон ында эртенден тура-ла изиг түлүк чугаалажып турар. Цехте кады ажылдап турар эштеринге эптекчи коммунист Бронюс Брегждис кыйгырыг сөзүн чугаалаан.

— СЭКП-ниң өөлчег чок XXI съездизи ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйының 1959—1965 чылдарда хөгжүлдезиниң контроль чурагайларының дугайында эш Н. С. Хрущевтуң идеткелин чугаалажып көөр. Съезд чаа планнар хүлээп алыр, ол планнарны боттандырары чоннуң кижи санынга-ла онаштыр продукция будуруп үндүрериниге капиталистиг эң сайзырангай чурттарны эң чоокку чылдарда эрттип болур арганы бээр: Съездиниң ажыттынар хүнүнге таварыштыр чаа машиналар будуруп үндүрерин шингээдип алырынче бүгү күжүвүстү салыр бис деп чугаалазымза, бистиң бүгү коллективтиң бодалын илереткеним ол болур, мен ону билир мен. Олар химия, металлургия, машиналар кылыр, электри үлетүрүн автоматчыдарынга улуг роль-дуг, совет эртемни шалыкын бурунгаарладырынга дуза болур—деп эш Брегждис чугаалаан.

Төрээн партиявыска

Партияның XXI съездизин чыылдырар дугайында СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң шиитпирин Каа-Хем районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң ажыл-ишчилери бедик көдүрүүшкүннүг уткуп, аңаа бүрүн каттышкан. Чөөрби съездиниң төөгүлүг шиитпирлерин чедиишкинниг боттандырганының түннелинде колхозчу көдээнің амыдыралында улуг чаартылгалар болганын олар демдеглээн.

Хожудангай көдээ ажыл-агый артельдериниң бирээзи турган ол колхоз бо чылдарның дургузунда организас болгаш экономика талазы-биле быжыккан, техниктиг базазы тургустунган. Күрүнеден тракторларны, комбайннарны болгаш көдээ ажыл-агыйның еске-даа чугула машиналарын садып алыр аргалыг болган. Бо аргаларны хандырганының түннелинде колхозтуң экономиказынга бурунгаар улуг базым чоокку үеде болдунары чайлаш чок.

Партияның ам болур съездизи улус ажыл-агыйының, культураның сөөлгү чылларда өзүлдезин түннеевишаан, Төрээн чүрттүң күчү-шыдалын улам быжыглаарынче, ажылчы чоннуң материал-культурлуг деңнелин улам байлакшыдарынче угланган чаа сорулгаларны айтыр. Ону колхозчулар болгаш механизаторлар медерелдин-биле билбишаан, өөлчег чок съездиге улуг өөрүшкүлелдиг белеткенип, ажыл-агыйның чугула сорулгаларын чоокку үеде күүседиринге: дүжүттү чидириг чокка ажаап алыры, ниитиниң малынга быжыг чем баазазын тургузары дээш каш дакпыр күжениишкинниг ажылдап турар.

«Октябрь 30 чылы» колхоз тараа кезилдезин районда мурнап эгелээн болгаш күрүнеге тараа белеткээр хүлээлгезин август 31-де база күүсеткен. Төрээн чүртка 33 муң пуд эки шынарлыг кызыл-тасты киирген.

СЭКП Төп Комитединин Пленуму болганын радио дамчыштыр дыңнаан,— Төрээн чүртка база ол хире тарааны пландан ажыр бээр бис — деп колхозчулар хүлээнген. Ол болза, партияның XXI съездизинге күш-ажылчы белек болур.

ПАРТИЯ АКТИВИНИҢ ХУРАЛЫ

Сентябрь 10-да Кызыл хоорайның партия активиниң хуралы болуп эрткен. Аңаа СЭКП өбкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП ТК-ның сентябрь 5-те болган Пленумунуң түннелдериниң болгаш хоорайның партия организациязының сорулгаларының дугайында илеткел кылган.

СЭКП-ниң өөлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында ТК-ның сентябрь 5-те болган Пленумунуң доктаалын Тыванын ажылчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөмей улуг өөрүшкүлүг хүлээп ап турарының дугайын эш Тока тайылбырлап чугаалаан.

— Партияның XX съездизинин төөгүлүг шиитпирлериниң соонда социалистиг экономиканы болгаш культураны, совет кижилерниң чаагай чоруун чайгылыш чок көдүреринин улуг ажылдары чоруттунган. Ынчаарга ам болур XXI съезд бистиң Төрээн чүртүвүстүң чечектелиишкининиң чаа планнарының дугайын чугаалажыр төөгүлүг Съезд болур. Бистиң улус ажыл-агыйывыс чоокку чеди чылда бодунуң хөгжүлдезинге улуг базымны кылыр. СЭКП ТК-ның Пленумунуң шиитпирлеринге изиг байыр чедирип, партияның XXI съездизинге чедиишкинниг ужуражыр дээш бедиткен хүлээлгелерни ап турар чамдык коллективтерниң хуралдарынга олуруштум. Күш-ажылчы көдүрүүшкүн күштелип турар-дыр. Чоннуң ол патриоттуг көдүрүүшкүнүн баштаары—хоорайның партия организациязының амгы чугула сорулгазы болуп турар—деп, СЭКП хоорком нуң лектору эш Лепешкин бодунуң саналынга чугаалаан.

Горпо даргазы эш Кожевин санал берген.—Совет кижилерниң, оларның чаагай амыдыралының дугайында партияның докталамал сагыш салыышкынының база бир чаа илерээшкинин СЭКП ТК-ның Пленумунуң доктаалындан көрүп тур бис. Коммунистиг тургузуушкуннуң чаа улуг программазын ажылдап кылыр СЭКП-ниң XXI съездизинге чедиишкинниг ужуражыр деп турар бис. Горпо коллективи бараан саарылгазының чыл планын ажыр күүседип шыдаар. Горпо коллективи хоорайның эң улуг коллективтериниң бирээзи. Ында ажылчыннар дыка хөй. Оларның ортузунга кижизидилге ажылдарын чорудар талазы-биле СЭКП хоорком нуң талазындан боттуг дуза көргүзерин күзеп турар бис. Ындыг дузаламчы амгы үеде дыка кошкак болуп турар—деп, ол шүгүмчүлээн. Оон ыңай горпонуң ажылында четпестерниң дугайын ол миннип көрген.

ВЛКСМ хоорком нуң секретары эш Оюн бодунуң саналынга аныяктарның коммунистиг кижизидилгезиниң айтыырларынче партия эге организацияларының талазындан кичээнгей салырының чугулазын чугаалаан.

— Партияның XXI съездизинге чедиишкинниг ужуражыр дээш социалистиг чарыш хоорайның будуруулгелеринде калбарган. Ылаңгыя облпотребсоюзтуң транспорт конторазының ажылчын, албан-хаакчылары боттарының ниити хуралынга будуруулгенин чыл планын декабрь 1-ниң бетинде күүседирин чаңгыс эп-сеткилдиг бедик көдүрүүшкүн-биле хүлээнип турганын көрдүм. Чоннуң шак ындыг күш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүүшкүнүнге комсомолчу-аныяктар улуг киржилгелиг болурлар—деп, эш Оюн хуралдың киржикчилеринге бүзүреткен.

Хуралга еске-даа эштер санал бергилээн. Партия организацияларының масса-биле харылзаазын улам күштелдирер, чон ортузунга кижизидилге ажылдарының деңнелин бедидер, СЭКП-ниң XXI съезгизинге уткуштур социалистиг чарыштың түгүн бедик көдүрер дугайында сүмеге актив хуралының бүгү киржикчилери чаңгыс аай болуп каттышкан.

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА ДҮЖҮТ АЖААП АЛЫЫШКЫНЫНЫҢ ЧОРУП ТУРАРЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА МЕДЭЭ

(1958 чылдың сентябрь 10-га чедир)

Районнар	Кескен тараа (га-биле)	Оон иштинде: Аңылап ажаап алганы	Оон иштинде: Комбайн-биле шуут кескени	Күүсеткен хуузу	Бастырган тараа (га-биле)
Бии-Хем	7351	3611	3740	47,1	5400
Тес-Хем	688	21	667	46,5	688
Чаа-Хөл	2857	1217	1640	42,2	2007
Каа-Хем	8076	5599	2477	39,4	3168
Таңды	7286	5643	1643	39,2	2895
Улуг-Хем	4968	2503	2405	37,0	3689
Сүт-Хөл	1393	285	1108	28,8	1122
Чөөн-Хемчик	3682	2945	727	28,4	2100
Барыын-Хемчик	1724	1456	268	24,7	492
Бай-Тайга	1017	399	618	21,7	628
Өвүр	75	30	45	16,7	50
Эрзин	75	17	58	10,4	75
Совхозтар:					
«Барлык»	1651	1608	43	88,8	1283
«Межегей»	1125	727	398	86,2	850
«Өөк»	2764	1407	1357	69,6	1626
«УТКА 25 чылы»	1504	1224	280	49,4	784
«Элегес»	1941	1692	249	29,9	547

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА МАЛ ЧЕМНЕРИНИҢ БЕЛЕТКЕЛИ

(1958 чылдың сентябрь 10-га чедир хуу-биле)

Районнар	Белеткээн сиген	Салган силос
Чөөн-Хемчик	111,7	125,8
Эрзин	109,9	106,6
Өвүр	104,2	103,3
Бии-Хем	101,3	89,8
Тес-Хем	99,4	94,9
Бай-Тайга	98,8	108,7
Каа-Хем	92,3	103,0
Барыын-Хемчик	93,5	112,6
Тоожу	90,7	101,3
Сүт-Хөл	89,3	93,9
Чаа-Хөл	81,2	91,1
Таңды	73,3	170,5
Совхозтар:		
«Барлык»	103,4	101,6
«Өөк»	50,7	102,8
«Элегес»	47,3	101,2
«УТКА 25 чылы»	46,2	64,4
«Межегей»	44,2	155,2

СЭКП-ниң XXI съездизинге төлептиг ужуражыр

Күрүнеге 2 миллион пудтан эвээш эвес тарааны берээл!

ХҮЛЭЭЛГЕВИСТИ КҮҮСЕДИР ДЭЭШ БҮГҮ КҮЖҮВҮСТҮ САЛЫЫЛ!

* * *

ТАҢДЫНЫҢ ХОВУЛАРЫНДА

Бүгү областагызы ышкаш Таңды районда байлак дүжүт бышкан. Районнуң бүгү колхозтарында, совхозтарында ол байлак дүжүттүн ажаап алыышкыны чоруп турар. Бода тарааларның кезилдези-биле улаштыр чинге-тараанын ажаап алыышкыны база эгелээн.

Дүжүт ажаап алыышкынының ажылын организастап турарында бо чылын алээн чаа чүүлдер бар. Эрткен чылдарда шаннарда овааланган хөй тарааларны изитпес дээш хөй кижилер четикпейн ажылдап турган. Ынчалза-даа овааланган тараалар изип баксыраш, улуг когаралга таваржыр турган.

Ам бо чылын тараа эшкен, арыглаан кижилер шаннарда ховар көстүр. Шөлден кээп турар тараалар арыг болгаш кургаг. Шаннарга тараа мурнундагы чылдардагызы ышкаш хөйү-биле овааланмас, хөй-ле дээнде 20—30 тонна тараа чыдар. Чүге дээрге, тараа кургаг, ынчангаш ону дораан-на тараа хүлээп алыр пунктуларже автомашиналарга чүдүрүп чорудуп турар. Ол тараалардың шыгы чүгле 13—15 хуу, богу 0,5 хуу ийикпе, харын оонда эвээш болуп турар. Бо бүгү чорук аңгылап ажаап алыышкынны ажыглаанының түннели.

Сталин аттыг, «Найырал», «Тиилелге» колхозтар тарааларны чүгле аңгылап ажааганының ачызы-биле агаар эки аяс хүннерде тараа хүлээп алыр пунктуларга оларның түс бүрүзү 200 тонна чедир эки шынарлыг тарааларны дужаап турар. Ол колхозтар болгаш «Межегей» совхоз күрүнеге тараа белеткелиниң планын хуусаа бетинде күүсеткеш, күрүнеге пландан ажыр тараа киирерин үргүлчүлеп турары таварылга эвес. Чижээ, Сталин аттыг колхоз күрүнеге 732 тонна тарааны садар планныг турган, сентябрь 9-та 1134 тоннаны саткан, «Межегей» совхоз 520 тонна планныг турган, 826 тоннаны дужааган. «Тиилелге» болгаш «Найырал» колхозтарда байдал база шак ындыг.

«Найырал» колхозтуң даргазы эш Михеевтиң чугаалааны болза, аңгыдап ажаар арганың ачызы-биле дыка хөй кижи күжү камнап алдынган болгаш тараа дужаар ажылды дүргедеткен, ынчаарга эн кол чугула чүве болза, эрткен чылдарда комбайн-биле шуут ажаан турда болуп турган чидириги бо чылын болдурбаан бис. Комбайн-биле шуут ажааган тараны арыглаарынга болгаш кургадырынга үндүрүп турган чарыгдалдар бо чылын чок, ооң ачызы-биле 150 муң рубльди камнап алган бис.

Ындыг болза-даа, ажаап алыышкынның депшилгелиг аргазын ажыл-агыйлар шын ажыглавайн турары дыка четпес. Чижээ, «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң удуртукчулары тарааны аңгылап ажаар кылдыр комбайннарны эде дериирин үр үеде узамдыктырган, а «Элегес» совхоз чүгле ийи комбайнны эде дерээн.

Аңгылап ажаарының баштайгы хүннеринде чамдык черлерде элээн частырыгларны кылып турган. Чүл дизе, тарааның сывын 15—18 сантиметр бедик кезер ужурлуг турда, ону 30—40 см кылдыр бедик кестирип турган. Ындыг бедик кестинген хоорзун болза, кырынга дүшкен тараны үгбайн черге дүжүрер турган. Бо четпес чорук агроном эш Чуеваның ажылдап турары «Революцияның чалбыыжы» колхозка хөй таварышкан.

Таңды район бүгү тарааны чүс хуу аңгылап ажаар аргалыг турган, тараазының 80 хуу хирезин ынчаар ажаап алган.

Дүжүт ажаап алыышкынының баштайгы хүннеринде-ле элээн хөй комбайнерлер болгаш лафеттиг жаткаларның машинистери боттарын аңгылап ажаап алыышкынның мастерлери болурун көргүскеннер. Бай-Хаак МТС-тин комбайнери эш П. Коровин «Найырал» колхозтуң тараа шөлүнге ажылдап турган, «С-4» деп комбайн-биле хүнде 8 ганың орнунга 27 ганы бөлүрүп, бастырып турар. Ол-ла МТС-тин комбайнери эш Тунгур Сталин аттыг колхозтуң тараа шөлүнге «С-6» деп комбайн-биле 7 хонук иштинде ажылдаан 115 га черниң тараазын ажааган. «Кызыл партизан» колхозта эш Черепанов эде дерээн «С-6» комбайн-биле 5 ажыл хүнүнде 80 га черниң тараазын тавычалай кестирген.

«Совет Россия» колхозтуң комбайнери М. Михайлов эде дерээн комбайн-биле хүн-бүрүде 20—26 га черниң тараазын эки шынарлыг кестирип турар. Ол колхозта партия эге организациязы механизаторларның аразында социалистиг чарыштың түннелин хүн бүрүде үндүрүп, ону көргүзүг самбыразынга бижип, чарыштың тиилекчизинге шилчиир вымпелди тыпсып турар. Ол вымпелди сөөлгү хүннерде комбайнер эш Михайлов быжыг тудуп турар. Оон аңгыда бодунуң онаалдазын ажыр күүседип турар мурнакчы механизаторларга акша шаннадды тыпсып турар. Ындыг болзадаа районнуң дүжүт ажаап алыышкынының бүгү-ле участоктарында чогуур күжениишкиннерни тургуспаан. Комбайннарның аная турун бээр таварылгалары бар. Чижээ, МТС-те бар 91 комбайннарның 22-зи техниктиг четпестерден болгаш үрелиишкиден ажыл чок турун турган.

Бай-Хаак МТС-тин удуртукчулары эштер Юртаев биле Бричеев оларның сонгаарладып болбас сорулгазы болза, техниктиг контрольду дынзытпышаан, комбайн агрегаттарынга техниктиг дузаны өйшаанда көргүзери болур.

«Элегес» совхозка сентябрьның 5-те комбайнерлер болгаш трактористер чок болганындан 8 комбайннар ажылдавайн хүнзээннер. Ындыг турда-ла профэвилел организациязы (эш Точилкин) механизаторлар тывар талазы-биле дирекция черинге дузалажып, ажаап алыышкынны дүргедириниң улуу, харын дирекция чери-биле сүмелешпейн, ажаап алыышкынның изиг-түлүк үезинде совхозтуң удуртукчу 10 ажылдакчыларынга шөлээ бээр деп месткомга шиитпир үндүрүп эккелгениниң ужуру кижите билдинмес. Ол ышкаш, кежээкиниң 5 шак соонда машина-трактор мастерскаязынга дежурный тургузарынга эш Точилкин база удурланып турар. Бир эвес, комбайн кежээкиниң 5 шак соонда үрели бээр болза, мастерская ону чүгле даартаазында 9 шакта септээр деп эш Точилкинниң бодалы ындыг ышкажыл. Эш Точилкин тараа шөлүнге-даа, мастерскаяга-даа черле чербаан. Дүжүт ажаап алыышкынынга ооң үстүнде байдалы шуут ышын эвес болгаш совхозтуң ажылчын, албан-хаакчыларын бо улуг ажылды дүргедиринче мобилизастаарынга дүүшпейн турар.

Тарааны дүрген болгаш чидириг чокка ажаап ап, күрүнеге тараа белеткээр планын бо чылдың сентябрь 20-нин бетинде күүседип шыдаарының бүгү аргазы районда бар.

Партия организацияларының хүлээлгези болза, СЭКП-ниң эзлчет чок XXI съездизин чыылдырар дүгайында СЭКП Төп Комитединиң сентябрь Пленумунуң доктаалы-биле колхозчуларны, механизаторларны таныштырары болур. Ол дугайын чугаалажып турар үеде дүжүт ажаап алыышкынын дүргедеп, күрүнеге тараа киирер болгаш мал чемнери база мал ажылының продуктуларын белеткээр талазы-биле Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 41 чыл ооңга алдар болдуруп бедиткен хүлээлгелерни алырын организастаар.

П. ГОРЕЛОВ.

★

Күрүне-биле санашкан

Улуг-Хем районнуң Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары 125 тонна 429 килограмм тарааны күрүнеге садып, тараа белеткелериниң планын сентябрьның 10-га чедир 120 хуу күүсеткен. Ол ышкаш «Улуг-Хая» колхоз 290 тонна тарааны күрүне шыгжавырынче кииргеш, тараа белеткелериниң планын 100,1 хуу күүсеткен.

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА ТАРАА САДЫП АЛЫЫШКЫНЫНЫҢ ЧОРУП ТУРАРЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА МЕДЭЭ

(1958 ч. сентябрь 10-да, хуу-биле)

Районнар	Колхозтар	Совхозтар	Район шиитизи-биле
Бии-Хем	99,8	19,5	74,3
Таңды	66,6	44,2	58,8
Чаа-Хөл	58,4	—	58,4
Каа-Хем	55,9	—	55,9
Улуг-Хем	30,4	23,8	29,3
Чөөн-Хемчик	28,1	—	28,1
Сүт-Хөл	25,2	—	25,2
Барыын-Хемчик	12,3	126,2	41,9
Бай-Тайга	4,4	—	4,4

Областа сентябрь 10-га чедир тараа садып алыышкынының планы шиитизи-биле 50,6 хуу күүсеттинген. Ооң иштинде колхозтар 52,7 хуу, совхозтар 41,0 хуу күүсеткен.

Сөөлгү беш хонукта тараа садып алыышкынын Бии-Хем район 25,2 хуу, Каа-Хем—20,4 хуу, Сүт-Хөл—14,9 хуу немец, темпини дүргедеткеннер. Мурнунда бирги черге чорун турган Таңды район беш хонукта чүгле 8 хуушу немээн, ам ийиги черде барган. Бай-Тайга, Барыын-Хемчик, Улуг-Хем болгаш өске-даа районнарга эрткен беш хонукта тараа садып алырының темпизи дыка оожум болган. Ол ышкаш «Өөк» совхоз беш хонукта 6,0 хуу, «Элегес», «УТКА 25 чылы» совхозтар бир дөмей 7,6 хуу немец, дыка оожум ажылдап, боттарының хамаарышкан районнарының шиити хуузун куду бадырып турарлар.

★ * ★

Механизастаттынган төп баазада

Кызылдың төп сайгарылга баазазы колхозтардан болгаш совхозтардан 1958 чылдың дүжүдүн хүлээп алыр талазы-биле ажылды эдээн эки организастаан. Ылангыя бирги шан-биле ооң чанында тараа склады тудуштур комплексилиг механизастаан. Ооң түннелинде күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү дыка бедээн, тарааны хүлээп ап, ону арыгаарының, кургадырының база складче урарының ажылдарынга хөйү-биле хереглеттинин турган кижи күжү болгаш аңаа үүнүп турган дыка хөй акша чарыгдалдары кызырылган.

Бирги чурукта эш Желтовскаяның тудуп турары хол малдыырын сүшилканың бир моторунуң долган турар өзөңге хендир-биле көжүп каан. База бир хендириниң ужун шеле тырттыптарга, ооң бир ужу автоматтың дузазы-биле моторну ажылдадыптар. А мотор диштерлиг өөрилгелериниң дузазы-биле хол малдыырының хендирин баглаан өзекти долгай бээр. А өзек хол малдыырының тараазын бодунче чыыра тырттышаан, ол тарааны сүшилканың бункеринче тө тырттышкаш, автоматтың дузазы-биле өзек ажылдавастап, бодунда долгаттынган хендирин дедир чазын бээр. Шак ындыг бөдүүн арга-биле тараа курталды, арыглаар болгаш склад-таар черге ажылдап турган 40—50 хире кижиниң күжүн чаңгыс кижиниң чиик ажылы кылдыр солаан.

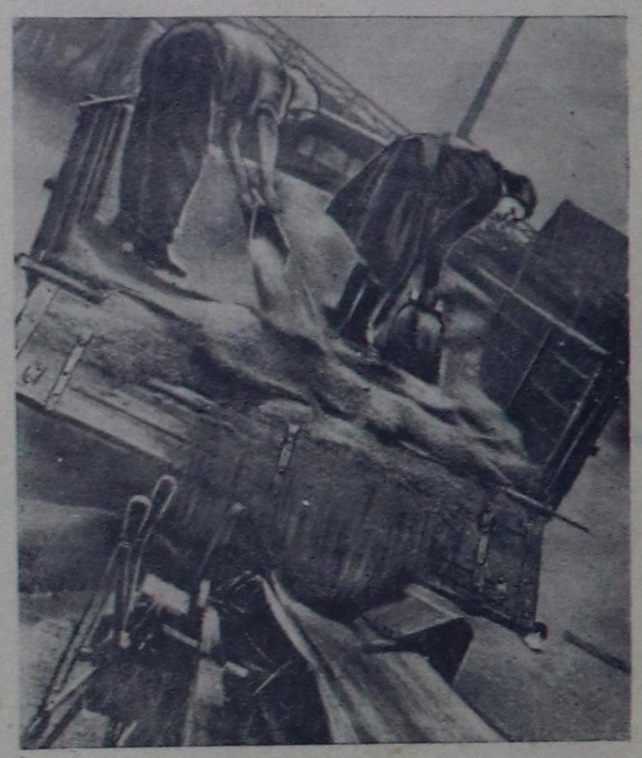

Ийиги чурукта көргүзүг база-ла кончуг бөдүүн болгаш дыка хөй кижиниң күш-ажылын чиигеткен. Кызылдың сайгарылга баазазынга келген машиналар, чүдүрген тараазын шаңны дескиндир кайы-хамаан чокка төгер чорукту болдурбайн, шуут-ла транспортөрже төп турар. А транспортер 10—15 метр черден тараны сушилканың бункеринче төп берип турар. Шак ындыг аргабиле ол ажылдарга хереглеттинип турган 20 ажыг ажылчыннарның күжүн чүгле 4 кижи-биле солаан болгаш ажыл-агыйжы эвес чорудтан аңаа үүнүп турган кижи күжүнүн болгаш акша-хөрөнгиниң артык чарыгдалдарын кызырган.

Үшкү чурукта тараа чүдүрген машинаны машина көдүрер рама кыгынче үндүргеш, ону 70 градус чедир чая көдүртүп, ооң чүдүрген тараазын сушилканың бункеринче урдуруп турарын көргүскен. Эрткен чылдарда машинадан тараа дүжүреринге болгаш дүжүртүнген тарааны ол бункерже эжериинге база-ла 20—30 хире ажылчын күжү доктаамал негеттинин турган. Ам ол ажылга кандыг-даа ажылчын күжү негеттинмейн турар болгаш ол ажылды чүгле кнопкалар базыышкыны-биле механик азы моторист күүседип турар апарган.

Кызылдың төп сайгарылга баазазында күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн канчаар бедиткенин, хөй ажылчын күжү үүнүп турган ажылды чиигеткенин болгаш аңаа үүнүп турган эдээн хөй акша чарыгдалдарын камнап алганын өөренип көргеш, боттарының ажыл-агыйынга механизацияның шак ындыг бөдүүн хевирлерин ажыглаарын колхоз бүрүзү чедип ап болур.

Сөлү болгаш фотозу

С. Телгер-оолдуу.

Тараа дээш демиселде четпестер-биле эптежип болбас

Барыын-Хемчик районнуң колхозтарында чаагай дүжүттүн ажаап алыышкыны массалыг чоруп турар. Тараа культураларының быжыды барык бүгү колхозтарда чедишкен. Ындыг болза-даа, чаагай дүжүттүн тараазын быска хуусаада чидириг чок ажаап алыр талазы-биле Кызыл-Мажалыктың машина-трактор станциязы (директору эш Гудков) колхозтарга четпес дузалап турар.

Колхозтарның тараазын ажаарыбиле чер-черде барган МТС-тин комбайннарының хөй нуруузу үрелин, ийи-үш хүннерде ажыл чок турун турар. А комбайннарның үрелген черлерин септеп, механизаторларга дузалажыр дээш колхозтарга МТС-тен барган «Техничка» деп тускай машиназы кандыг-даа дуза чедирбейн, комбайннарның үрелген керектерин, комбайнерлерни ап алгаш, МТС-че чоруп каарынга өйлешкен. Ук машинага олурун алгаш, МТС-ке келген комбайнерлер эвээш-ле дээрге үш хонгаш ам дедир колхозтарга кээп турар, а сентелге кылдырары-биле шөлдерден МТС-ке келген механизаторларны дүрген дедир чорудар дугайында МТС-тин дирекция чери сагыш салбайн турар.

Районнуң улуг колхозтарының бирээзи болур «Ленин оруу» көдээ ажыл-агый артелиниң тараа культуралары 2000 га ажыг. Ындыг турбуже тараанын ажаап алыышкыны ол колхозта сентябрь 10-га чедир 25 хуу безин четпээн. Ооң кол чылдагааны чүдел дизе, МТС-тен колхозта барган механизаторлар эштер Тодаштай, Бөрбак-оол болгаш өскелериниң-даа комбайннары үргүлчү үрелиишкинге таваржып келген, а МТС-тин механиктери оларга практиктиг дузаны четпес көргүзүп турар. Ол ышкаш «Кызыл тараачын», «Комсомол 30 чылы» колхозтарда барган комбайннар үрелир чоруккa хаяа эвес таваржып келген. Бо үстүнде фактылар чүү херечилел турарыл дээрге, чаагай дүжүттүн тараазын чидириг чокка быска хуусаада ажаап алырынга көдээ ажыл-агый машиналарын МТС-тин дирекция чери дыка четпес белеткээн болгаш механизаторларның ажылынга хүн бүрүнүң тодаргай удуртулгазын, практиктиг дузазын хандырбайн турар.

— Бистиң колхозтуң тарылга шөлү делгем девискээрде болгаш колдуунда тайга эдээнде. Бир эвес МТС-тин комбайннары моон соңгаар шак мынчаар үрелиишкиниг багай ажылдаар болза, бистиң артельдиң эвээш эвес гектар тараазының хар адаанга кирери чайлаш чок-тур— деп «Ленин оруу» колхозтуң хову бригадазының ажылдакчызы эш Сержиниң дүүрөөзиниг хомудалынче кичээнгей салбайн барып болбас ужурлуг. Ындыг турбуже, МТС-тин ажылында улуг четпестерни чайладырының шиитпирлиг хемчеглерин СЭКП райкому (эш Пахомов), райкүүском (эш Тамдын-оол) амга чедир албайн келген болгаш ол четпестер-биле херек кырында эптежип турар.

Дүжүт ажаап алыышкыны бир тээ районда саадап турар чүве төлээде, тараа белеткелдери база дыка саадаан. «Кызыл тараачын», «Ленин оруу» көдээ ажыл-агый артельдериниң өске колхозтар херек кырында сентябрь 9-ка чедир белеткел пунктузунга чаңгыс-даа килограмм тараа киирбээн. «Тараа амдаа чедир быышаан, агаар-бойдус бөрөңнеш, тараа белеткээр арганы бербээн» деп чамдык колхозтарның удуртукчуларының хөөзүн «чылдаганнарында» кандыг-даа боттуг үндезин чок. Кол-ла чылдагаан чүдел дизе, тараа дээш чугула болгаш политиктиг кампанияже күштерни, бар аргаларны четпес организастан турарында.

Район төвү Кызыл-Мажалык суурда эдээн хөй организацияларның болгаш бүдүрүлге черлериниң удуртукчулары колхозтарның тараа дээш демиселинге дузалашпайн турар. Кызыл-Мажалыкта тараа белеткээр төп пунктуга шефтээр ажылдың графигин райкүүском бадылаш, тус-тус организацияларже болгаш бүдүрүлге черлеринче тарадып чоруткан-даа болза, ук график хүн бүрүде үстүп, күүсеттинмейн келген.

Кызыл-Мажалыкта чамдык албан организация болгаш бүдүрүлге черлериниң харыысалгалыг ажылдакчылары тараа дээш демиселди «өскениң херээ» кылдыр көрүп турар. Моон тодаргай барымдаазын дараазында чижектер-биле көргүзүп болур. Тараа белеткээр төп пунктуда шеф ажылынга райкүүскомнуң бадылааны график ёзугаар райкүүскомнуң коллективинден 5 кижи сентябрь 6-ның дүүш сөөлүнде киржир ужурлуг турган. Ол коллективтен ынчан чаңгыс-даа кижи келбээн. Ооң чылдагааны: коллективтиң шеф ажылын организастаар, удуртур хүлээлгелиг кижизи—райкүүскомнуң ниити килдизиниң эргелекчизи эш Томбулак ол хүн шефчилерни организастаардан турчук боду медерелин ышкындыр арагалаан, а шак ындыг дезорганизакчы арагачы дугайында райкүүскомнуң даргазы эш Тамдын-оол шыңгыы хомчег албаан.

Шеф ажылының графиги сентябрь 7 болгаш 8 хүннеринде база үзүлген: күрбанкының район салбырының эргелекчизи эш Күрто дүжүт дээш демиселге бодунуң коллективиниң идепкейлиг киржилгелин организастаарының орнунга сентябрь 6-да кежээликтей райкүүскомга келгеш, мынча деп медеглээн: «тараа дээш демисел мээн чаңгине хүлээлгем эвес, ынчангаш сентябрь 7-ниң дыштанылга хүнүнде бистиң коллективистен тараа белеткээр төп пунктуга чаңгыс-даа кижи барбас. Сентябрь 6-да, субботаның кежээзинде «комсомолчу улуг куда» дүжүрерин шиитпирлээн мен. Ук куданы эрттирерин чөпшээредири-биле партия райкомунуң бирги секретары эш Пахомовка баарым боо». Эш Күртонуң организастааны «комсомолчу кудазы» сентябрь 6-ның дүнезинде болган-даа, 7-ниң эртенинде ол бодунуң бажыңындан бажын ужулбаан. Шак ындыг хевирлиг «аная куда» ол дүне МТС-ке база болган, ооң түннелинде эдээн каш кижилер сентябрь 7-де хүнзедир арагалаан.

Тараа белеткелдериниң талазыбиле колхозтарның, «Барлык» совхозтуң ажыл-ишчилеринге дузалажыр чугула сорулгадан аптека эргелекчизи эш Никитина, районнуң улус шиитпекчизи эш Чаян-Хөө олар ойталавышаан, боттарының коллективтериниң кежигүннерин чорутпаанар. — Бистиң ажылывыс чай-шөлөөн чок улус болгай бис. Шеф ажылынга кымны-даа чорутпас мен—деп, райкүүскомнуң шагдаа килдизиниң начальниги эш Сүгдүр медеглээш, сентябрь 7-де шефче шынавыла чаңгыс-даа кижини чорутпаан.

Район төвүнде автотранспортту тараа дээш демиселче барык угландырбаан. Сентябрь 7-де райэмнелге чери, сентябрь 8-те Кызыл-Мажалык АТК-зы боттарының чүүк автомашиналарын чогуур үезинде чорудуп бербээнинин түннелинде тараа белеткээр төп пунктуга тараа дужаадазы дыка саадаан.

Тараа дээш демисел—бүгү улуетүн амгы үеде соңгаарладып болбас эн чугула сорулгазы. Районда бүгү хамаатылар, бүгү-ле күштер тараа дээш демиселче угланган турар ужурлуг. Ындыг турбуже «тараа дээш демисел чүгле тараажыларның хөрөө, а бистин эвес, өскениң хүлээлгези» деп ажыы-биле медеглеп турар тайбың хөөнүг чамдык харысалга чок удуртукчулар-биле СЭКП райкомунуң болгаш райкүүскомнуң, суур Совединиң амга чедир эптежип турарын кижи кайгавайн барып болбас.

А. ДҮГЕРЖАА,

«Шынның» тускай корреспондентизи.

Чөөн-Хемчикте тараа дужаадазы

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районнуң колхозтары күрүнеге тараа садар ажылды түлүктеп чорудуп турар.

Колхозтар сентябрьның 10-га чедир 835 тонна 934 килограмм тарааны күрүнеге саткан. Ооң иштинде «Коммунизмче орук» колхоз 243 тонна, «Октябрь 30 чылы»—183 тонна, «Кызыл тараачын»—131 тонна, «Большевик»—126 тонна, Хорум-Даг»—63 тонна, «Октябрь 40 чылы»—46 тонна, Ленин аттыг колхоз—40 тонна тараларны күрүне шыгжавырынче киргген.

«Искра» колхоз 465 тонна тараны күрүнеге садар планныг турган чаңгыс килограмм-даа тараа саткаан. Ленин аттыг, «Хорум-Даг» колхозтарның шаннарында тараалар хөй-даа болза оларның кургадыышкынын саададын турарындан ол тараалар күрүне шыгжавырынче кирбейн турар.

Чадаананың тараа хүлээп алыр төп пунктузунда улуг четпестер бар.

Бир гектардан 40 центнер дүжүт

Чөөн-Хемчик районнуң «Октябрь 30 чылы» колхозу бо чылын МТС-тен садып алган техниказы-биле тараа культураларының ажаап алыышкынын чорудуп турар.

Механизаторлар Дүвүрец болгаш Сыын-Чүрээ деп черлерде 300 ажыг гектар кызыл-тасты болгаш суланы тавычалай кескен. Тавычада 50 гектар кызыл-тас бастыртынган, ооң гектар бүрүзүнден 40 центнер дүжүт алган. Тараажылар комбайнның бункериндан арыг, кургаг тарааны ай, автомашиналар-биле Чадаананың тараа хүлээп алыр пунктузунга чедире бергеш дужаап турар.

С. ИКОННИКОВ.

Төп шаңда

Улуг-Хем районнуң «Чодураа» колхозунуң төп шаңынга чаа дүжүттүн тараазы үүктел чок кирип, ында ажыл чай-чапсар чок чорун турар.

Шаң эргелекчизи эш Дашыыл-оолга баштаткан 30 хире колхозчулар болгаш Кызылдан шефтен келген аныяк ооллар, уруглар ийи өөлчет-биле дүн-хүн дургузунда хайнылышкынныг ажылдап турар. Бирги болгаш ийиги хову бригадаларындан төп шаңче тараа сөөрткен 10 автомашиналарның шимчээшкини үүктелбейн турар. Шаңга арыглаан эки шынарлыг тарааларны Шагаан-Арыгның тараа хүлээп алыр черинге хүнде-ле 50—70 тонна чедир киирип турар. Бо хүннерге чедир 260 тонна ажыг тараа күрүнеиң шыгжамырында киргген.

Тараа арыглаар машиналарның мотористери Дүүрге, Темир-оол, Доңгак болгаш тарааны машиналардан дүжүрер, арыглаар ажылдарга хереөөннер Норжуңмаа, Ноорукай, З. Доңгак оларның тудунгур ажылын демдеглээри чугула.

Д. ЧАМЗЫРЫН.

ТӨРЭЭН ЧУРТКА МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ ПРОДУКТУЛАРЫН ХӨЙНҮ БЕРЭЭЛ!

Чоннуң кижи бүрүзүнге онааштыр эьт, сүт, саржаг бүдүрер талазы-биле АКШ-ты чедер деп шак ындыг сорулганы совет улустуң мурнунга партия салган

★ ★

ОБЛАСТЫҢ КОЛХОЗТАРЫНЫҢ МУРНАКЧЫ СААНЧЫЛАРЫ

Аттары болгаш фамилиялары	Колхозтар	Районнар	1 инектен сагган сүт (кг-биле)
М. Биче-уруг	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	2006
Р. Спирина	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1747
С. Баукова	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1693
Т. Федулова	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1692
Тыртый-уруг	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1677
Д. Завьялова	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1628
О. Билчирмаа	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1530
А. Болотова	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1485
Санчы Көк-кыс	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1413
М. Балдаң	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1408
Е. Долгова	Ленин аттыг	Каа-Хем	1358
С. Чадаш	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1358
Ондар Чаш	«Искра»	Чөөн-Хемчик	1351
О. Чимбиян	Ленин аттыг	Каа-Хем	1349
М. Орлова	«Коммунизмче орук»	Каа-Хем	1349
М. Екимова	Ленин аттыг	Каа-Хем	1348
Е. Агапова	«Совет Россия»	Таңды	1344
К. Бунина	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1330
А. Бартына	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1326
Р. Формова	«Хадын»	Бии-Хем	1324
П. Формова	«Хадын»	Бии-Хем	1323
А. Грекова	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1306
Т. Гущина	«Коммунизмче орук»	Каа-Хем	1302
И. Фефелова	«Совет Россия»	Таңды	1302
З. Ховалыг	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1298
З. Толбаева	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1292
М. Норжуңмаа	Ленин аттыг	Бии-Хем	1292
С. Ооржак	«Искра»	Чөөн-Хемчик	1289
З. Фролкова	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1289
И. Юркова	Ленин аттыг	Каа-Хем	1289
М. Макарова	Ленин аттыг	Бии-Хем	1273
З. Бахарева	Ленин аттыг	Каа-Хем	1265
Е. Дудина	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1260
Дамба Зренчин	Ленин аттыг	Бии-Хем	1252
М. Гуполова	Ленин аттыг	Бии-Хем	1252
Б. Спыкай	Ленин аттыг	Бии-Хем	1246
Н. Бендрик	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1240
Б. Зникара	Ленин аттыг	Бии-Хем	1236
М. Иванова	«Коммунизмче орук»	Каа-Хем	1235
Т. Бахарева	Ленин аттыг	Каа-Хем	1234
А. Новоселова	«Тиилелге»	Бии-Хем	1212

Областың совхозтарының мурнакчы саанчылары

Аттары болгаш фамилиялары	Совхозтар	Районнар	1 инектен сагган сүт (кг-биле)
В. Чащина	«Элегес»	Таңды	2180
Н. Кармолитова	«Элегес»	Таңды	2032
Ф. Оюн	«Элегес»	Таңды	1841
А. Свинина	«ҮТКА 25 чылы»	Улуг-Хем	1726
К. Сумба	«ҮТКА 25 чылы»	Улуг-Хем	1723
Сат Адама	«ҮТКА 25 чылы»	Улуг-Хем	1625
С. Байкара	«Өөк»	Бии-Хем	1600
Е. Петренчук	«Өөк»	Бии-Хем	1515
В. Ильина	«Өөк»	Бии-Хем	1438
М. Апоненова	«Өөк»	Бии-Хем	1401
М. Жмак	«Өөк»	Бии-Хем	1401
В. Норкина	«Өөк»	Бии-Хем	1314
Е. Седен	«Өөк»	Бии-Хем	1283

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА ЭЬТ-СҮТКҮР ИНЕК БҮРҮЗҮНДЕН СҮТ СААЛДАЗЫНЫҢ ПЛАН КҮҮСЕЛДЕЗИНИҢ ДУГАЙЫНДА МЕДЭЭ

(1958 чылдың сентябрь 1-ге чедир, килограмм-биле)

Районнар	Планы (кг-биле)	Херек кылында сагганы (кг-биле)	Күүсеткен хуузу
Өвүр	950	865,0	91,1
Тожу	1100	962,3	87,4
Тес-Хем	890	713,9	80,2
Барыын-Хемчик	930	731,8	78,7
Чөөн-Хемчик	1070	762,7	71,2
Бии-Хем	1400	981,9	70,1
Чаа-Хөл	850	602,5	70,9
Каа-Хем	1200	819,5	68,3
Эрзин	900	609,3	67,7
Улуг-Хем	1000	653	65,3
Таңды	1180	746,8	63,3
Бай-Тайга	1100	694,1	63,1
Сүт-Хөл	970	610,2	62,9

ЭРТКЕН ЧЫЛДЫҢ БО-ЛА ҮЕЗИ-БИЛЕ ДЕҢНЭЭРГЕ, 1958 ЧЫЛДЫҢ СЕНТЯБРЬ 1- ГЕ ЧЕДИР ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА ЭЬТ-СҮТКҮР ИНЕК БҮРҮЗҮНДЕН СҮТ СААЛДАЗЫНЫҢ МЕДЭЭЗИ

(килограмм-биле)

Районнар	1957 ч.	1958 ч.	57 ч. дец. 58 ч. сагган сүттүң хуузу
Барыын-Хемчик	456,4	731,8	160,3
Бай-Тайга	559,2	694,1	124,1
Өвүр	709,4	865	121,9
Бии-Хем	903,3	981,9	108,7
Тес-Хем	671	713,9	106,4
Чаа-Хөл	575,8	602,5	104,6
Улуг-Хем	629,6	653	103,7
Таңды	769	746,8	97,1
Каа-Хем	882	819,5	92,9
Тожу	825	962,3	92,4
Эрзин	697,8	609,3	87,3
Сүт-Хөл	707,6	610,2	86,2
Чөөн-Хемчик	891,5	762,7	85,6

★

«ҮТКА-НЫҢ 25 ЧЫЛЫ» СОВХОЗТУҢ МУРНАКЧЫ СААНЧЫЛАРЫ

К. Сумба

А. Свинина

ЭРТКЕН ЧЫЛДЫҢ БО-ЛА ҮЕЗИ-БИЛЕ ДЕҢНЭЭРГЕ, 1958 ЧЫЛДЫҢ СЕНТЯБРЬ 1-ГЕ ЧЕДИР РАЙОННАРДА СҮТТҮҢ НИИТИ СААЛДАЗЫНЫҢ МЕДЭЭЗИ

(тонна-биле)

Районнар	57 ч.	58 ч.	57 ч. дец. 58 ч. сагган сүттүң хуузу
Барыын-Хемчик	337,9	423,7	125,4
Тожу	231,0	287,7	124,5
Бии-Хем	1548	1718,3	110,9
Бай-Тайга	392,9	430,5	109,5
Чаа-Хөл	314,9	341,6	108,5
Чөөн-Хемчик	958,4	1019,5	106,4
Улуг-Хем	1240,3	1259,6	101,6
Өвүр	493,3	489,8	99,3
Эрзин	417,5	396,9	95,1
Таңды	1130	1073	95,0
Каа-Хем	1305,7	1199,5	91,9
Тес-Хем	370,6	321,3	86,7
Сүт-Хөл	615,0	476,9	77,5

РАЙОННАРДА СҮТТҮҢ НИИТИ СААЛДАЗЫНЫҢ ПЛАН КҮҮСЕЛДЕЗИНИҢ МЕДЭЭЗИ

(1958 ч. сентябрь 1-ге чедир, тонна-биле)

Районнар	Планы (тонна-биле)	Сагганы (тонна-биле)	Күүсеткен
Барыын-Хемчик	354	423,7	119,7
Өвүр	475	489,8	103,1
Эрзин	400	396,9	99,2
Сүт-Хөл	481	476,9	99,1
Тес-Хем	400	321,3	80,3
Тожу	362	287,7	79,4
Бай-Тайга	600	430,5	71,7
Чаа-Хөл	478	341,6	71,4
Чөөн-Хемчик	1500	1019,5	67,9
Каа-Хем	1801	1199,5	66,6
Улуг-Хем	2085	1259,6	60,4
Бии-Хем	2913	1718,3	58,9
Таңды	1910	1073,0	56,1

★ ★

Эьт-сүткүр инек бүрүзүнден сүт саалдазының талазы-биле мурнакчы фермалар

(1958 чылдың сентябрь 1-те чедир)

Фермалар	Колхозтар	Районнар	1 инектен сагган сүт (кг-биле)
Туран	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1783
Марачевка	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1504
Билелиг	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1417
Арыг-Бажы	«Искра»	Чөөн-Хемчик	1322
Төп	Ленин аттыг	Каа-Хем	1305
Ак-Кежиг	«Коммунизмче орук»	Өвүр	1249
Тарлаг	Ленин аттыг	Бии-Хем	1238
Хадын	«Хадын»	Бии-Хем	1185
Кара-Булуң	«Коммунизмче орук»	Каа-Хем	1159
Малиновка	Ленин аттыг	Бии-Хем	1147
Төп	«Тиилелге»	Каа-Хем	1067
Бирги ферма	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1060
Эәрбек	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1057
Сушь (Сөөт)	«Тиилелге»	Бии-Хем	1053
Терек-Унну	«Торгалыг»	Өвүр	1033
Могай	«Искра»	Бии-Хем	1024
Төп	«Совет Россия»	Таңды	1020
Кара-Тал	«Искра»	Чөөн-Хемчик	1015
Төп	«Революцияның чалбыжы»	Таңды	980
Хүт	«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	964
Ийиги ферма	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	955
Туруг-Баары	«Торгалыг»	Өвүр	949
Терек-Бажы	«Хорум Даг»	Чөөн-Хемчик	914
Төп	«Кызыл тук»	Каа-Хем	910
Хорум-Нугаа	«Кызыл тук»	Өвүр	905
Сайлыг-Кара	«Кызыл сылдыс»	Бии-Хем	889
Бирги ферма	«Коммунизмче орук»	Чөөн-Хемчик	829
Өөк	«Искра»	Бии-Хем	814
Кадыкшылга фермазы	«Найырал»	Таңды	781
Азөөт	«Хадын»	Бии-Хем	721
Бирги ферма	Жданов аттыг	Улуг-Хем	743
Төп	«Найырал»	Таңды	710
Артыы-Узун	«Совет Россия»	Таңды	707
Бирги ферма	«Эйлиг-Хем»	Улуг-Хем	629
Төп	«Кызыл партизан»	Таңды	616
Бирги ферма	«Х Улуг хурал»	Улуг-Хем	583

Колхозтарда болгаш совхозтарда сүттүң ниити саалдазының медээзи

Колхозтар	Районнар	Сүттүң ниити саалдазы (тонна-биле)		
		Планы	Күүсеткени	Күүсеткен хуузу
«Ленин оруу»	Барыын-Хемчик	48	83,2	173
«Торгалыг»	Өвүр	142	216,8	152,7
«Кызыл тараачын»	Барыын-Хемчик	76	96,0	127,0
«Совет Тыванын 5 чылы»	Барыын-Хемчик	40	50,4	126,0
«Большевик»	Барыын-Хемчик	63	77,8	123,5
«Кызыл тук»	Өвүр	105	120,5	114,8
«Кызыл сылдыс»	Эрзин	90	99,6	110,7
«Коммунизмче орук»	Өвүр	142	152,6	107,6
«Кызыл тук»	Барыын-Хемчик	34	35,6	104,8
«Тиилелге»	Чаа-Хөл	59	57,1	97,0
«Мөрен»	Эрзин	108	103,6	96,0
«Коммунизмче орук»	Эрзин	72	69,3	96,0
Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	119	110,5	93,0
«Чаа орук»	Эрзин	135	124,2	92,0
«Ак-Эрик»	Тес-Хем	89	77,2	86,9
Жданов аттыг	Улуг-Хем	129	104,0	81,3
«Октябрь 30 чылы»	Чөөн-Хемчик	181	145,3	80,3
Ленин аттыг	Чаа-Хөл	91	72,7	80,0
«Эйлиг-Хем»	Улуг-Хем	79	62,9	79,7
«Алдан-Маадыр»	Сүт-Хөл	89	70,4	79,0
Ленин аттыг	Каа-Хем	225	165,9	73,7
«ВЛКСМ 30 чылы»	Барыын-Хемчик	93,0	68,3	73,5
«Улуг-Хая»	Улуг-Хем	160,0	116,8	73,0
«Большевик»	Чөөн-Хемчик	180,0	129,0	72,0
«Октябрь 30 чылы»	Каа-Хем	150,0	107,1	71,4
«Хорум-Даг»	Чөөн-Хемчик	115,0	81,0	71,0
«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	505,0	357,4	70,7
«Октябрь 14 чылы»	Каа-Хем	216,0	151,2	70,0
«Бурунгаар»	Каа-Хем	105,0	73,3	69,9
«Бора-Тайга»	Сүт-Хөл	226,0	157,5	69,5
«Совет Тыва»	Каа-Хем	126,0	87,1	69,2
«Кызыл тук»	Каа-Хем	168,0	114,6	68,2
«Хадын»	Бии-Хем	344,0	233,4	68,0
«Коммунизмче орук»	Каа-Хем	196,0	131,4	67,0
«Совет Россия»	Таңды	390,0	259,0	66,5
«Тиилелге»	Бии-Хем	317,0	210,4	66,4
Ленин аттыг	Тес-Хем	209,0	138,0	66,1
СОВХОЗТА:				
«ҮТКА 25 чылы»	Улуг-Хем	176,0	152,4	86,6
«Элегес»	Таңды	486,0	351,6	72,3
«Межегей»	Таңды	522,5	370,1	71,0
«Барлык»	Барыын-Хемчик	120,0	81,0	68,0
«Өөк»	Бии-Хем	588,0	364,2	62,0

★ ★

Тожу районуң «Совет Тыва» колхозунуң инек фермазының кадарчызы Толзат Бараан колхозта дээре кадарчыларның бирээзи.
Чурукта: кадарчы Т. Бараанның инектерин одарладып чорууру.
Фото В. Антоновтуу.

Колхозтарда эьт-сүткүр инек бүрүзүнден сүт саалдазының план күүселдезиниң медээзи

(1958 чылдың сентябрь 1-те чедир)

Колхозтар	Районнар	Планы (кг-биле)	Күүсеткени (кг-биле)	Күүсеткениниң хуузу
«Искра»	Чөөн-Хемчик	1150	1262	109,8
«Большевик»	Чөөн-Хемчик	1150	1219	106,0
«Кызыл тараачын»	Барыын-Хемчик	950	999	105,2
«Коммунизмче орук»	Өвүр	950	988	104,0
«Совет Тыванын 5 чылы»	Барыын-Хемчик	800	837	104,0
«Тиилелге»	Бии-Хем	1100	1101	100,0
Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	1100	1071	97,4
«Кызыл сылдыс»	Эрзин	890	866	97,4
Ленин аттыг	Тес-Хем	870	575	93,3
«Торгалыг»	Өвүр	950	857	90,3
«Эйлиг-Хем»	Улуг-Хем	700	629	89,9
«Большевик»	Барыын-Хемчик	900	806	89,6
«Октябрь 14 чылы»	Каа-Хем	1350	1207	89,4
«Май 1-зи»	Тожу	1100	977	88,9
«Совет Тыва»	Тожу	1100	958	87,1
«Октябрь 30 чылы»	Чөөн-Хемчик	800	695	86,9
«ВЛКСМ 30 чылы»	Барыын-Хемчик	1350	1172	86,8
«Ак-Эрик»	Тес-Хем	890	772	86,8
Ленин аттыг	Каа-Хем	1500	1285	85,7
Жданов аттыг	Улуг-Хем	900	743	82,6
«Коммунизмче орук»	Каа-Хем	1400	1127	80,5
«Октябрь 30 чылы»	Каа-Хем	1000	800	80,0
«Революцияның чалбыжы»	Таңды	1700	1340	78,8
«Алдан-Маадыр»	Сүт-Хөл	970	763	78,7
Ленин аттыг	Бии-Хем	1550	1213	78,3
«Кызыл тук»	Каа-Хем	1050	803	76,5
«Совет Россия»	Таңды	1400	1066	76,2
«Совет Тыва»	Каа-Хем	900	680	75,6
«Кызыл тук»	Өвүр	950	716	75,4
«Чодураа»	Тес-Хем	890	669	75,2
«Кызыл тук»	Барыын-Хемчик	750	551	73,5
«Улуг-Хая»	Улуг-Хем	800	584	73,0
«Тере-Хөл»	Каа-Хем	800	580	72,5
«Хадын»	Бии-Хем	1400	1001	71,5
«Кызыл сылдыс»	Бии-Хем	1250	889	71,1
Сталин аттыг	Таңды	900	620	68,9
«Бора-Тайга»	Сүт-Хөл	1000	688	68,8
«Найырал»	Таңды	1200	824	68,7

Эрткен чылдың бо-ла үезиниң көргүзүглери-биле деңнээрге инек бүрүзүнден сүт саалдазын кудулаткан колхозтар

Колхозтар	Районнар	Инек бүрүзүнден сагган сүт (кг-биле)		
		1958 ч.	1957 ч.	1957 ч. деңнээрге 1958 ч. сагган сүттүң хуузу
«Чаа орук»	Эрзин	589	611	96,6
«Искра»	Бии-Хем	915	967	94,6
«Бора-Тайга»	Сүт-Хөл	688	734	93,8
«Кызыл тук»	Каа-Хем	803	861	93,3
Ленин аттыг	Улуг-Хем	546	590	92,6
«СЭКП XX съездизи»	Улуг-Хем	502	566	88,7
«Найырал»	Таңды	824	936	88,0
«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	1308	1520	86,0
«Чодураа»	Улуг-Хем	490	571	85,9
«Чодураа»	Тес-Хем	669	812	82,3
«Мөрен»	Эрзин	535	652	82,1
«Кызыл партизан»	Таңды	550	672	81,8
«Тиилелге»	Каа-Хем	906	1204	75,3
«Тере-Хөл»	Каа-Хем	580	777	74,7
«Х Улуг хурал»	Улуг-Хем	505	720	70,2

Чурукта: Чаа-Хөл районуң «Бурунгаар» колхозунуң Бөш- Даг сүт-бараан фермазының инектери Ак-Хемниң чайгы одарында. Фото С. Феоктистовтуу.

Улуг Кыдаттан холдарынар ырадынар!

Америк империалистериин Ыраккы Чөөн чүкте өнчүк-чөнгөөлиг үүлгедиглерине удурланыышкынын митингизинге сентябрь 10-да Москваның трансформатор заводунуң чүс-чүс ажылчыннары чыылганнар. Трансформатор бүдүрериин дуржулгазы-биле таныжар дээш ол заводта келген улуг Кыдаттың төлөөлекчилери президиумда олуттарга олурушканнар. Ол дээрге Шанхайда электротехниканың эртемшинчилел институдунуң ажылдакчылары Сяо Синь, Ху Си-мо, Чэнь Чен болгаш электроаппаратура заводунуң кол конструктору Сюй Чиншун олар-дыр. Кыдаттан өнүктөргө митингиниң киржикчилери изиг байыр чедирип турганнар.

Ораторларның чугаалаларында хөй сөстер чок турган. Ынчалзажок индирден чугаалаттынган сөс бүрүзү дайынның америк кыпсыкчыларының үүлгедиглерине хамаарыштыр киленгөшкиниң ханы сагыш-сеткилин тода, бүзүрелдиг илередип турган.

— Бистер — кыжаныйы, харын америк империалистерии шынгыы сагындырып тур бис деп эзилдириг цехиниң слесары Ф. Столяренко медеглээн.— Алды чүс миллион кыдат улус чааскаан эвес деп чүвени олар билип алзынар! Совет улус, социалистиг лагерьниң бүгү чүртүрының улустары кыдат улус-биле кады!

— Бодунуң хүлөөлгезиниге шынчы бистиң чүртүвус Кыдаттың улузу-биле кады ийи күрүнелериниң айыыл чок чоруун хандырар дээш бүгү-ле чүүдерни кылыр деп индирге баштайгы ораторну солаан кол технологтуң килдизиниң бюро начальниги А. Седелев чугаалаан.

Империалистериин чүдек-бүжар өнчүк-чөнгөөлериниң дугайын хептелге цехиниң аныяк мастери комсомолчу Зоя Павлова киленгөшкинбиле чугаалаан.

— Агрессорларның чүдек-бүжар херектериниң бүгү үржүктары оларның баштарынга халдаар, ынчангаш олар харыысалгадан чайлап шыдаваскар деп ол медеглээн.

— АКШ-тың президентии Эйзенхауэрге ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтүң чагаазын бүрүү-биле чүүлдүгүнүп, АКШ-тың чагырыкчыларының Ыраккы Чөөн чүкте өнчүк-чөнгөөлиг үүлгедиглерине удурланыышкынының митингизинге сентябрь 10-да Москваның трансформатор заводунуң чүс-чүс ажылчыннары чыылганнар. Трансформатор бүдүрериин дуржулгазы-биле таныжар дээш ол заводта келген улуг Кыдаттың төлөөлекчилери президиумда олуттарга олурушканнар. Ол дээрге Шанхайда электротехниканың эртемшинчилел институдунуң ажылдакчылары Сяо Синь, Ху Си-мо, Чэнь Чен болгаш электроаппаратура заводунуң кол конструктору Сюй Чиншун олар-дыр. Кыдаттан өнүктөргө митингиниң киржикчилери изиг байыр чедирип турганнар.

Ораторларның чугаалаларында хөй сөстер чок турган. Ынчалзажок индирден чугаалаттынган сөс бүрүзү дайынның америк кыпсыкчыларының үүлгедиглерине хамаарыштыр киленгөшкиниң ханы сагыш-сеткилин тода, бүзүрелдиг илередип турган.

— Бистер — кыжаныйы, харын америк империалистерии шынгыы сагындырып тур бис деп эзилдириг цехиниң слесары Ф. Столяренко медеглээн.— Алды чүс миллион кыдат улус чааскаан эвес деп чүвени олар билип алзынар! Совет улус, социалистиг лагерьниң бүгү чүртүрының улустары кыдат улус-биле кады!

— Бодунуң хүлөөлгезиниге шынчы бистиң чүртүвус Кыдаттың улузу-биле кады ийи күрүнелериниң айыыл чок чоруун хандырар дээш бүгү-ле чүүдерни кылыр деп индирге баштайгы ораторну солаан кол технологтуң килдизиниң бюро начальниги А. Седелев чугаалаан.

Империалистериин чүдек-бүжар өнчүк-чөнгөөлериниң дугайын хептелге цехиниң аныяк мастери комсомолчу Зоя Павлова киленгөшкинбиле чугаалаан.

— Агрессорларның чүдек-бүжар херектериниң бүгү үржүктары оларның баштарынга халдаар, ынчангаш олар харыысалгадан чайлап шыдаваскар деп ол медеглээн.

— АКШ-тың президентии Эйзенхауэрге ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтүң чагаазын бүрүү-биле чүүлдүгүнүп, АКШ-тың чагырыкчыларының Ыраккы Чөөн чүкте өнчүк-чөнгөөлериниң дугайында дыңнадыгларны номчаан, киленнит сеткилди илередиг аргазы чок-тур деп, инструмент-хептелге корпузунуң хонглакчызы эш Кирик чугаалаан. Ынчалза-даа оларның кыла берген авантюразы буурап дүжер дээрзинге ханы бүзүрелдиг бис деп ол медеглээн.

Совет болгаш кыдат улустарда нинти орук болгаш чырыткылыг чаа амыдыралды тургузар деп чаңгыс дай соруулга бар. Бот-боттарывыска дузалашыышаан, ол соруулгаже кады бар чоруур бис. Моон ужурунда бүгү совет улус акы-дуңма кыдат улустуң чөптүг демиселинге бүгү-ле аргалар-биле дузалажыр апаар.

Бүдүрүлге начальниги эш Сигачев сөс алган.

Кыдаттың Тайвань ортулуунуң болгаш Тайвань өөжүнүң районунда американнарның өнчүк-чөнгөөлериниге совет кижилер ханы киленгөн, АКШ-тың чазааның агрессив политиказынга ханы киленгөн. Бодунуң хүлөөлгезинге шынчы бистиң чүртүвус Кыдаттың улустары-биле кады ийи күрүнелериниң айыыл чок чоруун, бүгү делегейде тайбыңның эрге-ажыктарын камгалаар төлөөде, бүгү-ле үүлдерни кылыр.

Калчаараан америк агрессорларны буруу шаап турар резолюцияны автомобиль тудугжулары бир үнбиле хүлөөп алганнар.

«Америк агрессорларга: Кыдаттан холдарынар ырадынар; хат-салгын өскүткен кижи шуурганга алзыптар деп чүвени утпаңар; дайын-биле ойнаваңар: Кыдаттан дүрген-не ырап чоруңар деп медеглеп турар бис деп резолюцияда чугаалап турар.

Кыдат Улус Республикаже халдаашкын—ол дээрге Совет Эвилелинче халдаашкын кылганы ол болур деп ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтүң медеглелии бир эп-сеткилдиг деткип тур бис. Бир эвес ол шынгыы сагындырыг калчаараан америк өжелекчилерни угаан кыр билиндирбес чүве болза, оларның боттарының шорузу: бодувустуң өөнүүвүстү халапка артырбас бис. Совет Эвилелиниң болгаш улуг Кыдаттың улустарының аразында бузулбас найырал делгерезин!»

От-биле айыылдыг оюнун АКШ саат чок соксадыр ужурлуг

ПЕКИН. (СЭТА). Тайваньның районунда байдал дугайында айтырыгның талазы-биле АКШ-тың президентизи Эйзенхауэрге ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтүң чагаазының долу текстизин сентябрь 10-да Кыдаттың бүгү төп солуннары парлаан. Ук чагааны солуннар көскү үжүктер-биле өрөөн дараазындагы улуг эгелер-биле парлаан: «Кыдатче халдаашкын—ол дээрге Совет Эвилелинче халдааны ол болур деп Эйзенхауэрни Хрущев кичээндирип тур», «Хөлүн эртир изигленишкинин соодарынче АКШ-ты Хрущев сагындырып тур», «Эттинмес үржүктарга таварыштырып болгу дег дайынзырак өнчүк-чөнгөөлерин АКШ саат чок соксадыр ужурлуг».

«АКШ дораан оваарныр ужурлуг» деп мурнуку чүүлүнде «Дагун бао» солуннуң бижип турары болза, 800 миллион кижилиг Кыдат биле Совет Эвилели агрессорларны чылча шаан шыдаар күчүлүг тиндеттинге кушкеллиг. Бир эвес АКШ-тың чаазаны шилиишкинии кылыр ужурлуг деп мурнуку чүүлүнде «Гуанмин жибао» солуннуң бижип турары болза, бо харыысалгалыг өйде чаагай бодалын илередирин АКШ-тың чазаанга ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы бүгү шынгыызы-биле сүмелеп турар. ССРЭ-ниң улуг өөнүү, эвилелчизи болгаш кожазы болуп турар Кыдат Улус Республикаже халдаашкын Совет Эвилелинче халдааны ол болур болгаш Совет Эвилели улусчу Кыдат-биле кады ийи күрүнелериниң айыыл чок чоруун камгалаар дээш бүгү-ле чүүлдерни кылыр дээрзин Хрущев тодаргай медеглээн. Кыдат улуска хамаарыштыр калчаалыг өнчүк-чөнгөөни кылып турар америк империалистер бир эвес моңу барымдаалап көрбес болза, олар халаатыг алдагдалды кылганнары ол болур деп «Гуанмин жибао» онзалап демдеглээн. Ыраккы Чөөн чүкке тайбың болур бе азы ол район дайынның айыылдыг одаа болуп артып үргүлчүлээр бе дээрзи америк чазактың моон ыңайты хөделишкиннериниң бүрүн хамааржыр.

Чанкайшичилерниң кемниг үүлгедии

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Сямынь хоорайдан дамчыдып турары болза:

Цзиньмыңдао оргулукта туруп турар чанкайшичи шериглер сентябрь 9-та Сямынь университединче артиллерия-биле күштүг боолаашкын кылган. Университеттиң башкыларының болгаш студентилерниң библиотеказының улуг залының база ниити чүрттелга чериниң бажыңнарының чанында 30 ажыг снарядтар чазылган, оон түңнелинде хөй-хөй бажыңнар үрелген болгаш химия факультединиң дөртү күрүзүнүң студентизи Се Цзянь-гу аар балыглаттырган.

Бо дээрге америк империалистерге деткиттирген чанкайшичи шериглериниң чаа кем-буруулуг үүлгедии-дир. Чоокта чаа олар Цзянтоу суурнуң тайбың чонун болгаш Сямынь хоорайның үшкү ортумак школазын артиллерия-биле база боолап турганнар.

АКШ өнчүк-чөңгөөзин үргүлчүлевишаан

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Америк шериг корабльдери Кыдат Улус Республиканың девискээр сугларынче шургүп киргилей берген болгаш Цзиньмыңдао ортулукта турар чанкайшичилерге бөөр шериг чепсээн суднолардан дүжүрерин үгербоолар-биле ажыттан алгаш чорудып турар деп «Нью-Йорк таймс» болгаш «Нью-Йорк геральд трибюн» солуннар улуг эгелер-биле дыңнадып турар. Америк шериг корабльдери болгаш самолеттар «эргежок чугула» болу берген таварылгада кыдат девискээринің уунче саат чок от ажыдар деп дужаалды алганын солуннар демдеглеп турар.

Солуннарның дыңнадыглары, а ол ышкаш АКШ-тың хемчеглеринге хамаарыштыр тайылбырларның хөөнү болгаш утказы америк чагырыкчы бөлүктер Кыдат Улус Республиканың иштики херектеринге каржы холгаардаашкынны үргүлчүлээр бодалдыын хереченлеп турар.

КҮР-га удур бүгү-ле өнчүк-чөнгөөлериниң чогаадыкчызы АКШ-тың күрүне секретары Джон Фостер Даллес болуп турарын америк парлаага чажырбайн турар. Ыраккы Чөөн чүкте, ылаңгыя КҮР-нуң эриктеринде болуп турар бүгү-ле чүүлдерге хамаарыштыр «Фостер Даллестиң мага-боду бедип үнүп турары чигзиниг чок» деп «Нью-Йорк геральд трибюн» солуннуң хайгааракчызы Джозеф Олсоп бижээн. АКШ-тың «даштыкы политиказының бүгү талаларынга шиитпирлер хүлөөп алырынга хамаарыштыр бүрүн эргелериниң улуг үлүг-хуузун күрүне секретарынга президент шагда-ла ужур-дурум чокка дамчыдып берген» деп ол бижээн.

«Нью-Йорк геральд трибюнуң» Вашингтонда корреспондентизи Дорсинин бижип турары болза, амгы үеде АКШ тактиктиг ужар-чүүлүн чаа улуг каттыжышкынарын Тайваньның районунче далаш-биле октап турар. Ол күштер дээрге Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн чүктүң районунга бодунуң агрессив үүлгедиглериниң үезинде АКШ-тың олче октаан күштериниң дыка ажыып турар деп ол айыткан.

Ак бажыңның медеглели

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Ак бажыңның парлаага айтырыгларының талазы-биле секретары Хэгерти медеглел чарлаан, ында чугаалап турары болза, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтүң чагаазының текстизин Каттышкан Штаттарның Москвада элчин чериниң президент Эйзенхауэр сентябрь 8-те алган. «Ону президент эң кичээнгейлиг өөренип көрүнинин соонда, таарымчалыг болгу дег ыңдыг харыыны ол чорудып бөөр деп медеглелде чугаалап турар.

Тайваньның болгаш Тайвань өөжүнүң районунда тыптып келген байдал дугайында чугаа чагаада чорудып турар. Хрущевтүң чагаазында ол байдалды айыылдыг байдал кылдыр тодаргайлап турар. Каттышкан Штаттар айыылдың туруп турарын шагда-ла хүлөөп көрген болгаш Каттышкан Штаттарның база кыдат коммунистиг ёзу-чурумнуң аразында элчиннер деңнелиде чугаалажыышкыннарының дагын эгелээниин түңнелинде ол айыыл бичеләр кылдыр идеген турар».

Бодунуң девискээрлери—Тайвань, Цзиньмыңдао болгаш Мацзудао ортулуктарга хамаарыштыр КҮР-нуң туружун ук медеглелде «девискээрдерек чүткүл» кылдыр көргүзериниң орадажыышкыны кылдынып турар.

Хаммаршельдиниң Иракка чугаалажыышкыннары

БАГДАД, 8. (СЭТА). КНО-нуң чиңгине секретары Даг Хаммаршельд Багдадтан Амманче ужудуп үнүпкен.

Хаммаршельд Багдадка чорудуп турганының үезинде премьер-министр Касем-биле, даштыкы херектер министри Джумард-биле база ирак чазактың өске-даа кежигүннери-биле ужурашкан болгаш КНО-нуң сөөлгү шиитпирлери-биле хөлбаштыр Чоокку Чөөн чүкте байдалды чугаалашкан.

Бундесверниң Дунайда шериг өөредилгелери

БОНН, 8. (СЭТА). Регенсбург районунга бундесверниң маневрлары дүүн эгелээн. Оларда Регенсбурттуң, Ингольштадтың болгаш Мунзунуң чадаг, танк, артиллерия, сапер болгаш зенит каттыжышкыннары киржип турар.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының XIII сессиязынга ССРЭ-ниң төлөөлери

Каттышкан Нацияллар Организациязының Кол Ассамблеязының сентябрь 16-да Нью-Йоркка ажыттынар сессиязынга баар төлөөлерни ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлели А. А. Громыко — ССРЭ-ниң Даштыкы херектер министри (төлөөлерниң баштыңы), В. А. Зорин — ССРЭ-ниң Даштыкы херектер министриниң оралакчызы (төлөөлерниң баштыңының оралакчызы), Н. А. Муравьева—РСФСР-ниң Социал хандырылга министри, А. А. Соболев—ССРЭ-ниң КНО-нуң чаңында докталмал төлөөлекчизи, С. К. Царапкин—ССРЭ-ниң ДХМ-ниин коллегиязының кежигүнү составтыг кылдыр томуйлаан.

Төлөөлерниң кежигүннериниң оралакчылары кылдыр томуйлаттырганнар болза: Д. Г. Аркадьев, И. И. Гашка, К. Д. Левычкин, Б. Мартиросян, И. И. Тугаринов.

Төлөөлерниң чөвүлекчилери кылдыр томуйлаттырганнар болза: А. М. Александров, В. Ф. Грубяков, Т. И. Ершова, Н. Н. Моляков, П. Д. Морозов, А. А. Охотин, М. А. Харламов.

Ким Ир Сенге Күш-ажылдың Маадыры атты тывыскан

ПХЕНЬЯН, 8. (СЭТА). КҮДР-нуң Улустуң Дээди хуралының Президиуму Министрлер кабинединин даргазы Ким Ир Сенге оон корей улустуң болгаш Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының мурнунга шылгарангай ачы-хавыязы дээш Күрүне тугу орденниң бирги чергелин болгаш «Кадыыр болгаш Маска» деп алдын медальды тывыспышаан, Күш-ажылдың Маадыры атты тывыскан деп Кореяның Төп телеграф агентилели дыңнадып турар.

Юлис Фучиктиң тураскаалы

БЕРЛИН, 8. (СЭТА). Бөгүн журналистерниң эп-сеткил каттыштырылгазының хүнүнде он беш чыл бурунгаар фашист өлүрүкчүлер Чехословакияның улустуң маадыры Юлиус Фучикти шаажылаан чери Плетцензе (Барын Берлин) кара бажыңының девискээринде Юлиус Фучиктиң тураскаалынга тураскааткан кажыдал хуралы болган. Хуралга Чехословакияның болгаш ГДР-ниң чогаалчылар эвилелдериниң төлөөлери, Чехословакияның компартиязының органы «Руде правонуң» редакциязының, Чехословакияның журналистер эвилелиниң төлөөлери, Барын Берлинде чехословак шериг миссиязының ажылдачылары киришкен. Ю. Фучиктиң маадырлыг амыдралынга болгаш демиселинге тураскаатканга доңчу чугааны шүлүкчү Ян Нога чыылганнарның мурнунга кылган. Юлиус Фучиктиң болгаш өске-даа чүс-чүс коммунистерни база удурланыышкын шимчээшкининиң киржикчилерин шаажылаан черлерге чечектер салгылаан.

Алжирде дайын

ПАРИЖ, сентябрь 10. (СЭТА). Алжирде Француз шериглер-биле алжир национал-хосталгалыг армияның кезектериниң аразында кадыгдошкун тулчуушкуннар үргүлчүлеп турар. Карнель районунга ийи хүн болган операция чоруп турда чүгле сентябрь 9-та 93 алжирлер өлүрткен, 10 кижи туттурган деп француз чазактың Алжирде төлөөзи генерал Саланың чиңгине бюрозу чарлаан. Бодунуң талазындан Франс Пресс агентилелиниң дыңнатканы болза, Алжир департаментизинге болган тулчуушкуннарның түңнелинде француз шериглер 88 алжирлерни өлүрген болгаш 30-ни тудуп алган. Берруагий районунга (Алжирниң мурнуу чүгүнде 50 миль) француз таладан чадаг шеригниң ийи батальонунуң болгаш ужар-чүүлүн киржилгеми-биле болган тулчуушкуннарга тура-халыкчылар 68 кижизин өлүрткен болгаш 26 кижизин туттурган. Адак сөөлүнде, Бу-Зегзтиң даглыг районунга (Алжирниң мурнуу чөөн чүгүнде 25 миль) 20 алжирлер өлүрткен болгаш дерту туттурган. Француз шериглериниң когаралынын дугайын аңаа дыңнатпаан.

Алжирде дайын Францияның чонунуң янзы-бүрү кезектериниң киленин хайындырып турар. Алжир улустуң национал-хосталгалыг шимчээшкинин шериг-биле базарының политиказынга француз шериг албаныглар безин удурланып турар.

«Юманите» солуннуң дыңнатканы болза, сентябрь 9-та Парижтиң Лион вокзалындан Алжирже өлөөн каш чүс чаа келдирген шериглерни чорудуп турда, аңаа чаягаарыа удурланыышкын чыскаалы болган. Аныяк француздар «Алжирге тайбың дээш!» «Шериг албаны эрттириниң хуусаазын кызырар!» деп лозунгуларны чаңгыс эп-сеткилдиг октагылап турганнар. Вокзал чоогунга турган парижчилер патриоттарның Алжирде хан төгүүшкүнүг дайынны соксадыр дугайында негелдезин деткивишаан, оларга изиг алдын часкаашкыны-биле байыр чедирип, чүүлдүгүнген кыйгырыгларын салып турганнар.

Чаа келдирген шериглерден мөөн чонну шериг полициязы аңгылап ыратканнар, ынчанмыже чаа келдирген шериглер «Колониализм чок болзун!» деп лозунгуну вагоннар иштинден безин октап турганнар.

АКШ-тың ужар-чүүлүнүң мурнундагы министриниң чагаазы

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). АКШ-тың ужар-чүүлүнүң министри чораан Томас Финлеттериниң чагаазын «Нью-Йорк таймс» солун парлаан, ында оон айтып турары болза, «Кузмой болгаш Мацзу ортулуктар-биле холбаштыр амгы үеде бистиң чазаавыс болдурар арга чок айыылды болгаш дайын-биле херек чок ойнаашкынны кылып турар-дыр. Күрүне секретары Даллести дамчыштыр Ньюпортка сентябрь 4-те президент Эйзенхауэрниң кылган медеглели Каттышкан Штаттар коммунистиг Кыдат-биле дайылдажыр дээни-биле барык бир дөмей болган... деп Финлеттер бижээн.

Куэмойну болгаш Мацзуну камгалаары Каттышкан Штаттарның камгалалынга эргежок чугула деп бадыткаары—бодал чок чүве-дир...

Шынын алырга, ол ортулуктарны камгалаары бистиң чуртувуста хөй эвес, ынчалзажок ол болза, өөөш нуруурга дүжүп берийшкиннериниң түңнели болуп турар, АКШ-тың идегел чок дипломаттыг туруштарын камгалаарынга харын эргежок чугула болуп турар» деп чагаада чугаалап турар.

Америк-англи шериглериниң ГФР-ниң девискээринде өөредилгези

БЕРЛИН, 8. (СЭТА). Барын Германияда турар англи шериглериниң маневрлары Соңгу Рейн-Вестфалияның (ГФР) чериниң девискээринде эгелөөн деп АДН агентилели дыңнадып турар. Америк шериглериниң калбак шериг өөредилгези сентябрьның 15-те Баварияга эгелөөр. Олар ийи ай үргүлчүлөөр. Ол маневрлар атомнуг чепсекти ажыглаары-биле чоруттунган турар деп АДН агентилели айтып турар.

Редакторнуң оралакчызы
Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

БҮДҮРҮЛГЕЛЕРНИҢ, ОРГАНИЗАЦИЯЛАРНЫҢ БОЛГАШ АЛБАН ЧЕРЛЕРИНИҢ, КОЛХОЗТАРНЫҢ, СОВХОЗТАРНЫҢ БОЛГАШ МТС-ТЕРНИҢ УДУРТУКЧУЛАРЫ

1959 чылда албан черлеринге солуннар болгаш журналдар чагыдылгазы эгелөөн.

Чагыларны киирериниче болгаш чагыдылгаларның өртөөн төлөөринче далажыңар. СОЮЗПЕЧАТЬ.

Кыдат улустуң килеңниг үнү

ПЕКИН, сентябрь 10. (СЭТА). АКШ-тың болгаш чанкайшичи бөлүктүң Тайвань өөжүнде кылыр турар дайынлырак өнчүк-чөнгөөлерине удур бо хүннерде бүгү Кыдатта чоруттунуп турар массалыг митингилерге болгаш кыжаныйы, тараачыннар, студентилер, улустуң-хосталгалыг армиязының дайынчылары. эн-не янзы-бүрү ажылдыг болгаш янзы-бүрү назылыг кижилер көдүрүп турар.

Ханчжоу хоорайга хөй кижи киржикчилиг митинг болган. Хэнань можуга болган митингилерге болгаш чыскаалдарга 20 миллион чүрттакчылар киришкен. Удурланыышкын чыскаалын Чуньу ортулукта Фуцзянь можуга 20 муң балыкчылар болгаш улустуң ополченнери эрттирген.

Хүлөөп алган резолюцияларынга болгаш декларацияларынга митингилериниң база чыскаалдарының киржикчилери чүртту болгаш улустуң хосталга армиязын бүгү-ле эргежок чугула үүлдер-биле хандырар, оон-даа хүлөөнгеннер.

Аньшаньның, Пекиниң, Чуцициниң металлургтары чүртка пландан ажыр муң-муң тонна кацны бөөрин хүлөөнгеннер.

Чжоу Энь-лайның сентябрь 6-да медеглелин болгаш Күрүнениң дээди чөвүлел хуралынга Мао Цзэ-дунуң чугаазын америк агрессорлар-биле демиселдиг мурнуу шугумунда турар Фуцзянь можуның ажылчы чоннары улуг сорук киришкиниг хүлөөп алган. Фучжоунуң станок тудар заводунуң коллективи 90 станоктарны планда көрдүнген 45 хүнде эвес, а 20 хүн иштинде бүдүрүп үүлүрерин хүлөөнген.

Чүрттүң өске районнарындаазы-биле бир дөмей, можуда улус ополченниериниң чаа-чаа отрядтары турустунуп турар. Улустуң ополченчилери оруктарны болгаш көвүүрүглерни, чүрттакчылыг черлерни болгаш далай эриктерни камгалаарда, оок-чепсекти дажыглаарда улустуң-хосталга армиязының кезектеринде база чыскаалдарының киржикчилери чүртту болгаш улустуң хосталга армиязын бүгү-ле эргежок чугула үүлдер-биле хандырар, оон-даа хүлөөнгеннер.

Аньшаньның, Пекиниң, Чуцициниң металлургтары чүртка пландан ажыр муң-муң тонна кацны бөөрин хүлөөнгеннер.

Чжоу Энь-лайның сентябрь 6-да медеглелин болгаш Күрүнениң дээди чөвүлел хуралынга Мао Цзэ-дунуң чугаазын америк агрессорлар-биле демиселдиг мурнуу шугумунда турар Фуцзянь можуның ажылчы чоннары улуг сорук киришкиниг хүлөөп алган. Фучжоунуң станок тудар заводунуң коллективи 90 станоктарны планда көрдүнген 45 хүнде эвес, а 20 хүн иштинде бүдүрүп үүлүрерин хүлөөнгеннер.

Чүрттүң өске районнарындаазы-биле бир дөмей, можуда улус ополченниериниң чаа-чаа отрядтары турустунуп турар. Улустуң ополченчилери оруктарны болгаш көвүүрүглерни, чүрттакчылыг черлерни болгаш далай эриктерни камгалаарда, оок-чепсекти дажыглаарда улустуң-хосталга армиязының кезектеринде база Хуанци чаатык ортулукта ополченчилер дүне-даа, хүндүе-даа УХА-ның дайынчылары-биле кады чанкайшичилерниң болгаш оларның америк кожайларының чимзенишкиннерин серемчилелдиг хайгаараан турар.

Сентябрь 6-да чанкайшичи артиллерияның боолаашкынынга таварышкан Цзянтоу хоорайның чону ханызы-биле килеңнеп турар.

Төп солуннарның редакцияларынче хүн бүрүде муң-муң чагаалар кирип турар, оларның авторлары чазактың политиказын боттарының шиитпирлиг деткириниң дугайын, америк империалистериниң агрессив үүлгедиглерин сый шавариның хереңге боттарының бүгү күштерин бөөрингге белениниң дугайын медеглеп турарлар.

Кыдат чазактың шынгыы удурланыышкынныг сагындырыглары

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза: Бистиң чүргүвустүң девискээр сугларынче дөрт америк шериг корабльдери сентябрь 7-де шургүп киргениниң соонда, сентябрь 8-те эртенгинин 10 шак 40 минутадан эгелөөн 8 америк шериг корабльдери КҮР-нуң девискээр сугларының он ийи миль зоназында турар Цзиньмыңдаонуң болгаш Сямынь районнарында Кыдаттың девискээр сугларынче улаштыр-улаштыр шургүп кирип турганы көзүлген.

КҮР-нуң даштыкы херектер министерствозунуң төлөөлекчизи мындыг медеглелди кылыр кылдыр төлөөлеттирген: бистиң чазаавыс шынгыы сагындырыгны кылганын шынгыы кыжаныышкынныг кемниг үүлгедиг, шериг талазы-биле баш бурунгаар бодап кылган өнчүк-чөнгөө болуп турар-дыр.

Бо авантюристиг үүлгедиглер дугайты шынгыы сагындырыгларны кыдат чазак каш-даа удаа кылып келген. Ынчалзажок америк агрессорлар боттарының мойнунга дузалаты боттары кедирип ап турарлардыр. Боо-чепсек-биле көөргеттинер чорук-биле кыдат улусту көргүдүп болбас. Кыдат чазак бо дугайты шынгыы сагындырыгны үш удаа кылып турары бо-дур.

★ ★ ★

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза: сентябрь 10-да 7 шак 00 минута турда америк далай флодунуң таңчыыл самоледу Цюаньчжоунуң болгаш Мэйчжоу ортулуктуң районунда девискээр сугларының кырынга (Фуцзянь можуда болгаш Мэйчжоу ортулукта) агаар кызыгаарынче шургүп кирип келген.

Бо-ла хүн 9 шак чыгай бергенде америк стратегтиг разведка самоледу бедик ужудуушкунуң разведказын кылыры-биле Фуцзянь, Цзянси болгаш Гуандун можуларының кырынга агаар кызыгаарынче шургүп кирип келген.

Кыдат Улус Республиканың даштыкы херектер министерствозунуң төлөөлекчизи дараазындагы медеглелди кылыр кылдыр төлөөлеткен: сентябрь 7-де болгаш 8-те бистиң чүргүвустүң девискээр сугларынга америк шериг корабльдериниң ийи удаа шургүп киргениниң соон даргы, бистиң чүргүвустүң девискээриниң агаар кызыгаарынче база дагын шургүп киришкинин кылган. Бо дээрге Кыдаттың бот эргезинге

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ; редакторнуң 3—62, редакторнуң оралакчызының, иштики информация килдизиниң 3—88, харыысалгалыг секретарының, культура болгаш амыдырал килдизиниң 4—98, партийжи амыдырал, пропаганда, үлетпүр болгаш транспорт, көдээ ажыл-агый килдистериниң 3—68, чагаа килдизиниң база бухгалтериянның 3—65.

ТС—01052. Культура эргелелиниң типографиязы